

Mak Aboedi Hoafi Mak ai sürü papimarandi

*Son hundürüra randeimbi ai hoafi
bokamarihendi*

(Matyu 3:1-12; Ruk 3:1-2; 3:15-17; Son 1:19-28)

¹ Sisas Krai Godindi nımorımbı aboedi hoafane nda. ² Hoafi nda boatei tüküme feyo Godindi hoafi hoafıyu randeimbi Aisaia ai sürü papimarandi nahurai. God ai yahuya,

“Ro nındou mamı wandı hoafi bokarıhefembohünda koandıhehinanı ai sıhamböhünda horombondıfi ıgumbui.

Asu ai anımbı sıhamböhünda mbı nafi dıdıboadondeambui.

³ Nımı wohı furıkoatereandühi, nındou mamındı yasımondı mııgıyo hoafıyowohü yahoya,

‘Adükarımböhünda nafi nafındıhehındı.

Ahandı nafi dıboadondıhındı,’ meho,”
mehu. *Aisaia 40:3*

⁴ Son nındou hundürüra randeimbi mayu ranai nımı wohı furıkoatereandühi tüküfi nımorehi nındowenihımbı Godındı hoafi bokarıhendühi yahuya, “Se moaruwai hohoanımo hııngıfe aboedi hohoanımo süıgufembo nafıımböhünda hundüründeianı anımbı, God ai sıhei moaruwai hohoanımo raguanambondeambui,” mehu. ⁵ Ranıyei nındou afındı Sudahündıyei asu Serusaremıhündıyei ai Sonındı hoafi hımborımbı mahei. Ai ahei

moaruwai hohoanimo ra weindahi hoafimayeia Son ai Sodan himo hundürumarandüri. ⁶ Asu Son aiana hoeari kamer ninendinambo nafümbi güde mbura t+tapür+nambo k+k+h+r+haimarandi. Ahandi sesi ana y+tihi asu efu hoe raniyo sesü-marandi. ⁷ Son ai nindou ranaheimbo hoafi bokarihendühi ndare hoafiyuhi yahuya, “Nindou ngorü süngu düdümbui ahandi nginindi ra wandi nginind+mbö ngasündeamboane. Roana amofe ahandi sufih+ndi wofi ra fufur+fembo nindou aboedi ham+ndiyahipoani. ⁸ Ro siheimbo hoenambo hundürühandüri ar+handi, nga ai an+mbö Yifiafi Aboed+nambo hundürü-ndandürümbui,” mehu.

*Son ai Sisas+mbö hundürümarüri
(Matyu 3:13-17; Ruk 3:21-22)*

⁹ Rani-simboan+ Sisas ai Nasaret ngoafi Gariri hifihiü hin+ngire haya masünuwamboyu Son ai Sodan himo hundürümarüri. ¹⁰ Asu nimehünou hoe hin+ngire haya tüküfi süfu hoeireandane sünü ai bureandühiyo Yifiafi Aboedi ranai ahambo sowana wupufö nahurai makoso. ¹¹ Hoafi mam+ sünambeah+ndi tüküfehü yahoya, “Se ana wandi ngusüfo par+hean+neimbi n+mor-anafi. Asu ro sihamboane ngusüfoambe siaoeheandi,” meho.

*Satan ai Sisas+mbö moaruwai hohoan+mombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri
(Matyu 4:1-11; Ruk 4:1-13)*

¹² Nimehünou Yifiafi Aboedi ai Sisas+mbö n+mi wohi furikoatereandühi koamar+hera mahu. ¹³ Ranühi 40 si manüngua Satan ahambo moaruwai hohoan+mombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri. Sisas ai afoendi n+n+hondi

babidiimbo nunguwanisi asu sunambeahindi nendi
ai ahambo mafarihawuri.

*Sisas ai Gariri hifambe piyu haya Godindi hoafi
wataporimbomandi*

(Matyu 4:12-17; Ruk 4:14-15)

¹⁴ Son ai karabusi-mefiyua asu Sisas ai
Garirihü tüküfi, Godindimayo aboedi hoafi
ra bokamarihendi. ¹⁵ Ai aboedi hoafi
ra wataporimborandühi yahuya, “God ai
hoafimayu si ra ndeara tüküfehü asu ahandi
nginindi hifandarandi ra ndeara akimi
tüküfemboane. Nga se moaruwai hohoanimo
ra hiningindihi hehi aboedi hohoanimo
süngundihindi,” mehu.

*Sisas ai nindou yimbuyimbu hoafimayua
ahandi süngu mahomo*

(Matyu 4:18-22; Ruk 5:1-11)

¹⁶ Sisas ai kurihoe Gariri himborkimi huhü
Saimon Andru apodohombo hoeimareapiri. Ai
andüri kurihoeambe mafoarineandi, ai kini
wowariyafani rinandeimbi nindou wambo.
¹⁷ Sisas ai ahafanimo hoafiyupirühi yahuya,
“Se mborai wambo süngundinandiri ndinandi,
rananimbo ro shafanimo nindou semindimbo
yamundiheapirimboyah,” mehu. ¹⁸ Asu ai
nimehünou andüri sihene hena ahandi süngu
mahafani.

¹⁹ Ai akidou sühüfi hu Sebedindi nimori
yimbu, Sems Son apodohombo botambe
nimarifanimo andüri diboadomarineanda
hoeimareapiri. ²⁰ Sisas ai ahafanimo
hoafimayupiramboyafani, ahafandi afindi
Sebedi asu mam ratüpuriyomo rundeimbi

nindou botambe hin+ngir+ineapuri hena, Sisas+ndi süngu mahafani.

Sisas ai nindou mam+ndi fiambeah+ndi moaruwai nendi h+haimafoareandi

(Ruk 4:31-37)

²¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi bab+dimbo moani ngoaf+imbo n+mar+ sihi Kaperneam ngoaf+nambo mah+fomo. Rani-simboani ai Suda-yei rotu worambe kefuai hafu n+morehi nindowenih+imbo God+ndi hoafi yamund+mareandüri. ²² Raniyei asu

ai ahandi yamund+fe hoafi ranahambo hepün+mehindi. Sapo ai moai ah+nümbi hohoan+mo yamundu rundeimbi nahurai yamundeandi, nga nindou adükar+ ng+n+ndeimbi nahurai yamund+mareandüri. ²³⁻²⁴ Rani-

simboani nindou mam+ moaruwai nendi n+marümbi-mayu ranai Suda-yei rotu worambe n+marü puküna hoafi karihoehü yahuya, “Sisas, Nasaret+hündi, se yohoef+imbo nini nününgufemun+imboyafi mas+n+fi? Yihoefombo moaruwaimbo-fimun+imbo saf+imboyafi? Ro fifir+heanini. Se ana God+ndi mbumundi nindou-anafi,” meho. ²⁵ Asu Sisas ai moaruwai nendambo ng+n+ndi hoafi+yuh+ yahuya, “Se hoafi k+ki+rاندifi hawa kos+foao,” mehundoamboyo.

²⁶ Asu moaruwai nendi ranai nindou ranahambo yabad+r+ hin+ngirer+ mbura hoafi moani puküna karihoai haya nindou ranahandi fiambeah+ndi makos+foendi. ²⁷ Raniyo asu munquambo

n+morehi nindowenih+ ranai hepünahindühi aheihoari simbori hoafi+yeih+ seiya, “N+n+moatükun+yo nda yahurai tüküme Feyo?

Nindou ndanai sɪmborɪ moatükunɪ bogorɪ nindou nahurai yamundɪmareandɪ. Asu ai moaruwai nendambo hoafɪmayua ahandɪ hoafɪ hɪmborɪmayei,” masei. ²⁸ Ranɪyo asu Sisasɪndɪ hoafɪ ranai nɪmehünou munɟuambo hɪfɪ Garirihü ra hoanɟo wakɪmareandɪ.

*Sisas ai Pitandɪ yamonɟoamɪndɪ aboedɪmareandɪ
(Matyu 8:14-15; Ruk 4:38-39)*

²⁹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbɪ babɪdɪmbo Suda-yei rotu worambeahɪndɪ tüküyafu houmbo Sems weimbo Son babɪdɪmbo Saimon weimbo Andru-yafandɪ worɪnambo mahomo. ³⁰ Saimonɪndɪ yamonɟoamɪndɪ ai anɟünumbo fondɪhü mapowa asu ahandɪ anɟünɪ ranahambo nɪmehünou Sisasɪmbo hoafɪmehündo. ³¹ Ranɪyu Sisas ai hüfu ahandɪ watɪnarühɪ kɪkɪhɪramündü botɪmareanda asu anɟünɪ ahandɪ ranai nɪmehünou makosifoenda asu sesi sɪndɪmarandɪ.

*Sisas ai nindou afɪndɪ aboedɪmareandürɪ
(Matyu 8:16-17; Ruk 4:40-41)*

³² Mamɪ ranɪ nɪmbambe hüfɪhamɪndɪ hürɪmɪndowa nindou ranai nɪmorehɪ nindowenihɪ anɟünümbɪ asu moaruwai nendeimbɪ fufurühümündihündürɪ Sisas sowana mafandɪhindɪ. ³³⁻³⁴ Munɟuambo nindou nɟoafɪhündɪ ranai hei worɪ Sisas nɪmarümbɪ ranɪ yipurɪ-kɪmɪ burɪmayeia Sisas ai afɪndɪ nɪmorehɪ nindowenihɪ munɟuambo mamɪkarambo anɟünümbɪ aboedɪreandürɪ asu moaruwai nendɪ afɪndɪ raguanamboreandürɪ marandɪ.

Asu moaruwai nendi ranai ahambo fifiri hori ranimboyou ai aheimbo yowan akidou amboani hoafiyopoani mehunduri.

*Sisas ai Garirihu hoahoangu wakimareandi
(Ruk 4:42-44)*

³⁵ Sisas ai siambe hondu nimb hoangiri kiaroambe botifi haya hu gorugooanini nindou nimarikoateyohu Godimbo didibafiyuhu mamaru. ³⁶ Asu Saimon ai ahandi ngunindi babidi Sisasimbo kokomaruri homo. ³⁷ Ai homo hoeiruwurui hoafiyomo-ndowohu yahomoya, “Munguambo nindou ai shambo kokorihuni-nuhanei,” mehomo. ³⁸ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurui yahuya, “Ngoru ngoafi akimi adaburo ranambo ngefo. Rananimbo ro aheimbo amboani Godindi hoafi hoafindahanduri. Ranimboyah ro nda masinhi,” mehu. ³⁹ Asu Sisas ai mungu Gariri hifihu hoahoangu wakireandui, Suda-yei rotu worambe hu, Godindi hoafi bokarihendui asu moaruwai nendambo hihaifoareanduri marandi.

*Sisas ai nindou mam mianho masimeimbi aboedimariri
(Matyu 8:1-4; Ruk 5:12-16)*

⁴⁰ Nindou mam mianho masimeimbi ai hu Sisasindi yirikimi piyu nimarumbo huti hoafirurui yahundoya, “Se refembo yifirayafi ana, wandi mianho masimeira aboedindowandiri,” mehundo-amboyou. ⁴¹ Asu Sisas ai ahambo hipoamboriruiyu, ahandi warinambo sundirui yahundoya, “Refembo samboanahi, nga se aboediyafa,”

mehu. ⁴² Raniyo masime i ranai nimehünou didikiri foendühüyo asukai nindou ranai aboedimayu. ⁴³⁻⁴⁴ Sisas ai nindou mayu ranahambo ngoafinambo koarherühü asukaiyu hoafiyundowohü yahundoya, “Se yowan nindou mamimbo amboani shafi fi ranahambo hoafiyopoani. Nga se ngafi Godimbo shairandeimbimbo shafi fi ra nafuindafindo. Rananimbo Mosesindi ahinümbi hoafimayo süngu shafi fi aboedi tükumefeyo ra aheimbo nafuimbohünda Godimbo sesi mbisihendamboane,” mehu. ⁴⁵ Nga asu nindou ranai hu Sisas ai ahambo aboedimariri ranahambo wataporimbo-maranda asu Sisas ramareandi hoafi ra munguambo ngoafi hihimborimayi. Ranimboyu Sisas ai nindou hoeindi-hindirimboyei yahuhaya moai mam ngoafi amboani hu. Ai nindou ningo-koateyeihü manünguyosi, nga asu nindou ranai munguambo hifihündi ahambo sowana hei marihündi.

2

Sisas ai nindou yirwar moaruwaimbü aboedimariri

(Matyu 9:1-8; Ruk 5:12-16)

¹ Yahunümbi si ho hayamboyoane Sisas ai asukai Kaperneam ngoafinambo hihirifi mahu. Raniyo ai hu worambe amaru hoafi ra mahoango. ² Nindou afindi ranai fandambo wor ranai tühüforeandühü moai yipurikimi amboani fondi akidou ningo. Raniyo Sisas ai aheimbo Godindi hoafi yamundeandürühü mamaru. ³ Yimbu-yimbu nindou ai nindou

yir+iwar+i moaruwaimbü ra fond+iwam+i foarüwuri mburu sowaründümo mahifomo. ⁴ Nindou ranahambo Sisas sowanambo semündü hifombo nindou afind+iwambo nafi gümareandamboyo hafomo wor+iwam+i Sisas nüngu simogodühi hifinambo titirundeimbi wor+i ranambe wanğeyan+i+hou mburumbo fondi kameihü masaföarüwuri. ⁵ Ran+yu Sisas ai nindou ranahamundi an+hondümböfe ra hoeireanda mayoa, nindou yir+iwar+i moaruwaimbü ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Nindou hoarifi, sihaf+i moaruwai hohoanimo ranana amboawi sambo-anahi,” mehu. ⁶ Asu ah+nümb+i hohoanimo yamundu rundeimbi bidifi+i ranühi mamarimo ranai ahamundihoari ngusüfoambe raru hohoanimoyomondohü yahomoya, ⁷ “Nimboe nindou ndanai hoafi yahurai hoafayua? Ai Godiyupoani yahurai hoafayu. God mam+i yang+i animbo moaruwai hohoanimo ra amboawi mbüsümbui,” mehomo-ndamboyu. ⁸ Sisas ai nimehünou ah+nümb+i hohoanimo yamundu rundeimbi-yomondi hohoanimo ra fifiireandi. Ran+yu ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se ndani moatükuni nda raru hohoanimoemoa? ⁹ N+ine hoafiyö nindou yir+iwar+i moaruwai ndanahambo hoafimbo hininğirouayoa? Ro hoafiyahühi sahiya, ‘Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi,’ asahiyo asu ‘Botiyafo sihaf+i fondi sowandifi hawa haf+i,’ asahiyo. Nga yimbu ra hoafimbo ro nginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahanayo hininğirouayo asu nahanayo tinjümbayo? Yibobo

ro hoafindahani anihondumbo tükündifemboe.
¹⁰ Nga ro sihamumbo rani-moatükuni ra fifirindundi asahi, Nindou Hondü ai hifi ndanühi moaruwai hohoanimo amboawi yahombo nginindeimbani,” mehu. Raniyo asu Sisas ai nindou yiriwari moaruwaimbü mayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, ¹¹ “Ro sihambo hoafayahanini, botiyafo sihafi fondi sowandifi hawa worinambo hafi,” mehundo-wamboyu. ¹² Nindou afindi menjoro ranahei himboahü yiriwari moaruwaimbü mayu ranai nimehünou botifi ahandi fondi semündü haya mahu. Raniyo nindou afindi menjoro ranai hepünahindühi Godimbo aboedani sei hoafiyehi, “Moai horombo ro ndahurai moatükuni hoerihundi,” masei.

*Sisas ai Rifaimbo mborai wandi süngu mehu
 (Matyu 9:9-13; Ruk 5:27-32)*

¹³ Sisas ai asukai hihirifi haya Gariri kurihoe himbori kimi hüfuane nindou afindi menjoro ranai ahandi süngu tümare hoamboyu asu Godindi hoafi yamundimareandüri. ¹⁴ Ai huhündamboyu Rifai Arfiusindi nimir ai ahandi takis kaki semindi worambe mamaruwa hoeimariri. Raniyu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Mborai wandi süngu,” mehundo-wamboyu Rifai ai botifi haya Sisasindi süngu mahu. ¹⁵ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Rifaindi worambe takis kaki sowandümo rundeimbi nindou-yomo asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbiyomo ai-babidimbo nimarimo masowasümo. Nindou yahurai ranai munguambo si Sisasimbo

süngururü marundi. ¹⁶ Farisihündi ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi ranai hoeirundane Sisas ai takis kaki sowandümo rundeimbi asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbi nindou babidimbo sesi masesu. Raniyomo ahambo süngururü-rundeimbimbo düdurüpurühi yahomoya, “Nimboe Sisas ai takis kaki sowandümo rundeimbi asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbi nindou babidimbo nimarumbo sesi sesü maranda?” mehomom. ¹⁷ Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou angünkoate ana moai dokta sowanambo hei rihündi, nga angüneimbi anei hei arihündi. Mami yahuraiane ro makosahi nda mbumundi nindou anefi seimbi nindou ranaheimbo mborai yahombo-yahipoani, nga nindou moaruwai hohoanimoyei rihündeimbi seirihündeimbi ranaheimbo mborai yahomboyah,” mehu.

*Sisas ai sesi wehisaombo hoafi yamundimareandi
(Matyu 9:14-17; Ruk 5:33-39)*

¹⁸ Sonimbo süngururü-rundeimbi asu Farisi-yomondi süngurundeimbi ai mamimbo sesi wehimemo. Raniyo asu nindou bidifiri ai homo Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, “Nimboe Sonimbo süngururü-rundeimbi asu Farisi-yomondi süngurundeimbi ai sesi wehisaoyomo arundi, nga asu sihafi süngurunini rundeimbi ana moai sesi wehiyomo rundi?” mehomom-ndamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mami

nimorehi semindimbo sihi ai babidimbo nunguambe ra sesi wehmandeiyo? Nindou nimorehi semindimbomayu ranai ai-babidimbo nunguambe ana ngiri sesi wehndei. ²⁰ Nga süngunambo nindou ranahambo ndowaründümo ngomondani ai-babidimbo ni ngokoate-ayuanbe animbo sesi wehndeimboyei. ²¹ Nindou mamai aiamboani moai hoeari goesüri simbori semündü haya wamindafi ngisihari hoeari fihpare kakiyu randi. Rawareandi ana, boboe-ndandani asu hoeari goesüri simbori ranai akidou yangiri yagodi mbunda ngisihari hoeari ra hirindeamboe. Hoeari goesüri simbori rananai wamindafi ra hirindeandani asu ambe afindi ni ngomboe. ²² Asu nindou ngörü ai simbori wain hoe ra wamindafi wain hoe ninihondi hoeari hipiri ranambe ngiri kandeandi. Rawareandi ana, hipiri ranai borindifeihü wain hoe ranai keboemboe. Nga simbori wain hoe ana hipiri simbori ambe femboane,” mehu.

Moani nimarimbo sihi ratüpurikoatemo hoafi

(Matyu 12:1-8; Ruk 6:1-5)

²³ Mamai ngoafimbo nimarimbo sihi Sisasi ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo wit nümbüri mbusümo mahomo. Raniyo ahambo süngururü-rundeimbi ai wit ahuribidifiri hurimaründümo. ²⁴ Asu Farisihündi ai Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, “Nimboe sihambo süngurunini rundeimbi ai moani nimarimbo sihi ahinümbi ra rawarunda?” mehomondamboyei. ²⁵ Asu

Sisas ai sɨmborɨ hoafɨyupurühɨ yahuya, “Awi se Defit ai ahandɨ wandafɨ mamɨ babɨdɨmbo sesɨkoate wembomboyomondühɨ ramareandɨ ra hoeirundai wanɨyo? ²⁶ Sapo Abaiatar ai Godɨmbo sesɨ sɨhairandei-mbɨmbofi nɨmaruambe Defit ai Godɨndɨ ser worambe kefuai hüfu bret Godɨmbo masɨhoundɨ ra masesu. Bret ranana Godɨmbo sesɨ sɨhou-rundeimbi yangirane sowasümo arundɨ. Nga Defit ai sesühɨ ahandɨ wandafɨ mamɨmbo bɨdɨfɨrɨ masagapurɨ ra moai fɨfɨrundɨyo?” ²⁷⁻²⁸ Sisas ai asükai Farisimbo hoafɨyupurühɨ yahuya, “Moanɨ nɨmarɨmbo si ranahambo fehefemboyopoanɨ God ai nindou nafɨmarandɨ. Nga moanɨ nɨmarɨmbo si ranai nindoumbo mbɨfarɨheirambo yahuhayamboyu nafɨmarandɨ,” mehu.

3

*Sisas ai nindou watɨnarɨ moaruwaimbü aboedɨmarirɨ
(Matyu 12:9-14; Ruk 6:6-11)*

¹ Asükai ŋgorü-sɨmboanɨ Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfuane nindou watɨnarɨ moaruwaimbü ai ranühɨ mamaru. ² Ranɨyo nindou bɨdɨfɨrɨ ai Sisasɨmbo hɨmboarɨ safühɨmarüwurɨ moanɨ nɨmarɨmbo sihɨ nindou watɨnarɨ moaruwaimbü ra aboedɨndira papɨhoafɨndɨhurɨ yahomo houmbo. ³ Sisas ai nindou watɨnarɨ moaruwaimbümayu ranahambo hoafɨyundowohü yahuya, “Botɨyafondühɨ sühüfanɨ muŋguambo hoeimbirɨhinɨnɨ,” mehu. ⁴ Ranɨyu Sisas ai düdureandürühɨya, “Nɨnɨ-moatükunɨyo moanɨ nɨmarɨmbo sihɨ

refembo ahinümbi ra aboedayo, aboedi moatükuni refemboyo moaruwai moatükuni refemboyo? Nindou hifokoefemboyo asu nindou aboedambofemboyo?” mehu. Nga ai moai simbori ahambo akidou amboani hoafiyomo. ⁵ Sisas ai nindou ranahamumbo hübudurapurü wakireapurane asu ahamundi ngusüfoambe ranai tapihamimayo-wamboyu hihifi-hihifi-koatemayu. Raniyu asu nindou watinari moaruwaimbü ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi watinari ngurithao,” mehua ngurimarhenda aboedi tüküme Feyo. ⁶ Raniyo Farisi nindou memo ranai wori ra hininngiru houmbo homo Herotindi nindou babidi Sisasimbo hifokoefimbo hoafi fimaründümo.

*Nindou afindi ranai Sisasimbo süngumarithori
(Ruk 6:17-19)*

⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Gariri kurihoenambo mahomonda asu nindou afindi ranai ahamumbo süngumarithüpuri hei. ⁸ Sisas ai nindou yamunde asu aboedire arandi hoafi ra himboriyei hehi, nindou afindi Gariri, Sudia, Serusarem, Idomia, hifi Sodan hoekimi adaburo, Tair asu Saidon ngoafi ranihündi ranai Sisas sowana mafandihindi. ⁹ Sisas ai nindou afindi ra hoeireanda mayowamboyu ahambo süngurururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou afindane engoro, nga se bot ngorü sowandümo sifomo, nga afindi afindi deihi wambo hoe hohoeani ninendi hündürimboyei,” mehupuri. ¹⁰ Sisas ai horombo nindou afindi aboedimareandüri ranimboyei

anğünümbi nindou afındi ranai Sisasiṁbo sündifimbo simbori ninendürimayei hei. ¹¹ Asu moaruwai nendi ranai Sisasiṁbo hoeiriḥorani mayoa ahandi wagabe piyei nimateimbo pukuna hoafi karihehindühi seiya, “Seana Godindi nimore-anafi,” masei. ¹² Nga Sisas ai aheimbo nungunahurai nindouyu yaho fifirife hoafimbo yowani mehündüri.

*Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou
12 kafoare hinngimareapuri*

(Matyu 10:1-4; Ruk 6:12-16)

¹³ Ai hafu hifi wafuwami nimarumbo nindou dideyomo ai hohoanimo-yupureimbi ahamumbo hoafimayua ahambo sowana mahafomo. ¹⁴⁻¹⁵ Sisas ai nindou 12 sepurimündi hinngiareapuri haya hoafi sowandümo homorundeimbi anemo yahu kamafoareapuri. Nindou ranai Sisas babidimbo ningombo ai koarihefepura ho Godindi hoafi bokarihefehü asu moaruwai nendi hihaifoefembo nginindi masagapuri. ¹⁶ Sisas ai nindou 12 ndanahamumbo masepurimündu: Saimon, asu Sisas ai ngorü ndüri Pita kamafoariri. ¹⁷ Sems, Son Sebedindi nimore. Sisas ai ahafanimo Boanerges anafani yahu dukamareapiri. Ahandi ninindi ra nimoamondi hoafi nahurai nindouane. ¹⁸⁻¹⁹ Andru, Firip, Bartoromyu, Matyu, Tomas, Sems, Arfiusindi nimore, Tadius, Saimon Serot* sirambeahindiyu asu Sudas Iskariot Sisasiṁbo ahandi hürütümbi-yomondi warihumariri.

* **3:18-19:** Serot ai Rom hoarehi nimarimbo moei yahomo-ndeimbanemo.

*Sisas ai Bersebur kapeihü ratüpurayu masei
(Matyu 12:24-32; Ruk 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Sisas ai worinambo huanî asükai nindou afindî ranai hei worî gümarîhorî. Ranîmboyou ai ahambo süngururü-rundeimbî babîdimbo sesî sesî-koatememo. ²¹ Sisasîndî fikîmînîndî ai ranî hoafî ra hîmborîyei hehi ahambo fihimündîmbo mahei. Sapo ai hohoanîmoyeihîya, ai wunünümbo-yuhümbei sei hehi. ²² Nga Serusaremîhündî ahînûmbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî ai hanîmo hoafîyomondühîya, “Ahandî fiambe Bersebur mbamarü. Aiana moaruwai nendîyei bogorî Bersebur ahandî ngînîndî-namboane moaruwai nendî nindouyei fiambeahîndî hefoare arandî,” mehomo. ²³ Sisas ai nindou ranaheimbo hoafîyundûra akîmî maheia kafeefe hoafî hoafîyundürühî yahuya, “Satan ai nüngunde Satanîmbo hemoaboadira? ²⁴ Asu mamî hîfîhündî ai yîbobore haya yîfiarayo ana, ranî hîfîhündî ranai ngîrî aboedî nîmandei. ²⁵ Asu mamî worambeahîndî ai yîboborîhi hehi yîfiarayei ana, ai ngîrî aboedî nîmandei. ²⁶ Asu Satan ai yîfiarîmbo yahuhaya ahandî nendî ranai yîboboareandî ana, ngîrî ngînîndî nîngo, nga ai ranîwamî randîhi moendî-ndeimboyei. ²⁷ Ngîrî nindou ngorü ai ngînîndî nindoundî worambe ngu napo hûmbuhünîndu. Sapo nindou ranai hûmbuhünîmbo hohoanîmoayu ana, ngînîndî nindou ranahambo wofînambo hüputûpondîherü mbundambo anîmbo asu ahandî napo muŋgu ra fufundamündûmbui. ²⁸ Ro sîheimbo anîhondûmbo-anahî hoafehandürî,

nindou ai Godimbo moaruwai hoafayei ane asu moaruwai hohoanimoayei ane ra amboawi mbüsümbui. ²⁹ Nga nindou ngorü ai Yifiafi Aboedimbo moaruwai hoafayu ana, God ai ngiri amboawi mbüsu, hapondani-ane asu süngunamboane. Nga moaruwai hohoanimo ranai ahambo-so koadürümbo koadürümbo yagodimboe.” ³⁰ Sisas ai rani hoafi hoafimayu ra sapo ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai ahamboya, ‘Moaruwai nendi ahandi fiambe nimarimboane,’ mehomo-ndamboyu ra-mehu.

Sisasindi fikimnindi

(Matyu 12:46-50; Ruk 8:19-21)

³¹ Rani-simboani Sisasindi hondi asu akohoandi ai ahambo fihambo tükümehind. Ai moanambühi nimboeimbo aheimbo sowana hombo hoafimbo nindou mam koamarihethori. ³² Nindou afindi ranai Sisasimbo wakirihori nimoreimbo hoafiyahünowohü seiya, “Sihafi amondi aborüdi ai shambo weindani niboadei hifandarihünini,” masei-amboyu. ³³ Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Didiyei wandi me asu akohoanda?” ³⁴ Nindou wakirihhi mamarei ranaheimbo hübudurandürü wakirerühi yahuya, “Ndananei wandi me asu akohoand-ayei. ³⁵ Wandi me, akohoandi asu rehhoandi ana nindou didiyei Godindi hohoanimo süngurihindeimbi rananei,” mehu.

4

Sesi ahuri nümbürambe bubufoefembo kafeefe hoafi

(Matyu 13:1-9; Ruk 8:4-8)

¹ Sisas ai asükai Gariri kurihoe kîmî nindou yamundife ratüpurî ra botîmareandî. Nindou afîndî ranai ahandî hoafî himborîmbo mafandeanda botambe farîfi hoe hangîfo-wamî mamaru. Asu nindou ranai gudianî hoe kîmî mamarei. ²⁻³ Sisas ai aheimbo kafoefe hoafînambo yamundeandürühî yahuya, “Nindou mamî ai nûmbûrambe hu sesî ahurî bubumarandî. ⁴ Ai hu sesî ahurî ra buburandane bidîfirî ai nafînî pütapîmayoa ndu ai tüküyahi masahüsi. ⁵ Bidîfirî nîmoei yahafî safambe hîfî akîdou yangîrî nîngowambe pütapîmayo. Hîfî ra ragu hanîkoate-wambo ahurî ranai nîmai tütükîmayo. ⁶ Nga asu hüfîhamîndî ai pîyowohüyo ahurî hapoadümbö maforo ra sore soremarandî. Sapo ahasîharî ranai hîfambe ragu hanîkoate-wambo asu munğu yapataparîmayo. ⁷ Asu bidîfirî ahurî ranai tîhoarî tîhoarümbî wofî ranambe pütapîmayoa gabudandühî hisîkoatemayo. ⁸ Asu ahurî bidîfirî ai hîfî aboedambe safî pütapîyowohü hisîmayo. Nîmîndî mamî ranahandambo bidîfirî ai 100 hisîyo, asu bidîfirî ai 60 hisîyo, asu bidîfirî ai 30 hisîyo,” mehu ⁹ Hoafî moendîfembo yahumbo Sisas ai hoafîyundürühî yahuya, “Nindou ai himbo-ambeimbîndühî ana, hoafî nda himborîmbiyu-wamboane,” mehu.

Sisas ai nîmboe kafoefe hoafînambo wataporîmbomarandî

(Matyu 13:10-17; Ruk 8:9-10)

¹⁰ Süngunambo nindou afîndî ranai bukürefoendane Sisas yangîrî mamaruwa ahandî süngurürü-rundeimbî 12-yomo asu

nindou ahambo süngur+hor+ri+hündeimbi ai kafoefe hoafi ranahambo düdumehindi. ¹¹ Asu Sisas ai simbori hoaf+yundürühi yahuya, “God ngin+indi hifandarandi ranahandi dibo hoafi nim+indi ra se fifir+fembo-hünda God ai masagadür+, nga nindou weindani man+boadei ranaheimbo ana kafoefe hoafi yang+ri+yo hoaf+mayu. ¹² Ran+imboane,

Ai af+indi+imbo h+imboari pap+indeimboyei,
nga ai ng+ri+ türüboadi+hi fifir+indi+hindi.

Ai af+indi hoafi h+imbor+indeimboyei,
nga ahandi nim+indi ng+ri+ fifir+indi+hindi.

Ran+imbo-an+imbo ai wambo sowana asukai
h+hr+indahi d+deiyani

God ai ahei moaruwai hohoan+mo ra am-
boawi mbüsümbui,” *Aisaia*
6:9-10

mehu.

*Sisas ai sesi ahuri ranahandi nim+indi fifire
hoaf+mayu*

(Matyu 13:18-23; Ruk 8:11-15)

¹³ Sisas ai ahamumbo hoaf+yupurühi yahuya, “Awi se kafoefe hoafi ranahandi nim+indi ra moai fifir+rundiyo? Asu refeana bidifiri amuri kafoefe hoafi ra nüngundu fifiri-mandunda? ¹⁴ Nindouyei mbusümo God+indi hoafi watapor+imboayo ana, sapo nindou sesi ahuri nümbürambe bubofoareandi nahuraiane. ¹⁵ Hoafi naf+n+ p+rayo ana, sapo nindou God+indi hoafi h+imbor+yeihanei, nga Satan ai n+mehünou hoafi ra nindouyei mbusümon+indi semündü raguanambo-reandühani. ¹⁶ Bidifiri sesi ahuri nimoei yahaf+safambe pütap+mayo nahuraiane.

Ai Godindî hoafi ra hîmboriyei hehi nîmehûnou semîndîmbo hîhîfi-hîhîfiyeihî-anei. ¹⁷ Nga ai moai hoafi ra ndorîhi sahûmûndia ahei ngusûfoambe ragu ngînîndî nîmaro, nga ai moanî akîdou yangîrî ngînîndî nîmboeihî anei. Ai Godindî hoafi hîmboriyei masahûmûndi ranahambo refe hoeifembo nindou ngorû ai tîjîrîfo sehindanî nîmehûnou hînîngîrîhindûhî-anei. ¹⁸⁻¹⁹ Bîdîfirî ai sesî ahurî tîhoarî-tîhoarûmbî wohambe pûtapîmayo nahuraiane. Nindou ranai hoafi hîmboriyeihaneisî, nga ai hîfîndî moatükunîmbo afîndî hohoanîmoyeihî napo afîndî semîndîmbo ngusûfo parîhindûhî Godindî hoafi ranahambo gabudîfoareanda asu ahurî ranai ngîrî hisîndo. ²⁰ Asu sesî ahurî hîfî aboedambe bubumayoa aboedî tükefeyo ranana sapo nindou düdi ai hoafi hîmboriyu haya fîfîreandûhî tümafoareandî nahuraiane. Raniyo bîdîfirî ai hisî aboedî hisîyowohü bîdîfirî ai 100 hisîyo, bîdîfirî ai 60 hisîyo, asu bîdîfirî ai 30 hisîyo marandî,” mehu.

Sisas ai moaruwai nendî hemafoareandî

(Ruk 8:16-18)

²¹ Sisas ai ahambo süngururû-rundeimbîmbo hoafîyupurûhî yahuya, “Awi nindou ai ram hai wambürî asu fondî hoarehî dîbonapîmandîhiyo? Wanî, nga ram ra fondîwamî nîmoamo ane nindîhi arîhündî. ²² Munguambo moatükunî haponda dîbombo engoro ra süngunambo ana weindahî tükündîfemboe. Asu nîne-moatükunî gabudîhi masîhehindî ra süngunambo ana weindahî yagodomboe. ²³ Nindou

ai himboambeimbändühi ana, hoafi nda himborimbïyu-wamboane,” mehu. ²⁴ Asükai hoafiyupurühi yahuya, “Hoafi himborayomo ra se wudipoapöndu hohoanïmondïmo. Se nindoumbo yimbuarihindürï ranï simogodühi animbo God ai sïheimbo yimbundearühi asu ñgorü bïdïfirï pandeambui. ²⁵ Nindou düdi ai bïdïfirï moatükuneimbayu ana, God ai asükai bïdïfirï dagadombui. Nga nindou düdi ranï-koateayu ana, nïne akïdou ahandï warambeahindï ra ndemündü raguanambo-ndeambui,” mehu.

Sisas ai sesi ahurï tükefeyo kafoefe hoafi hoafïmayu

²⁶ Sisas ai asükai hoafiyuhï yahuya, “God ñginindï hïfandarandï ranana nindou sesi ahurï nümbürambe buboaföareandï nahuraiane. ²⁷ Nindou ranani apuwaniyo asu yangirï ahandï ratüpuri ratüpuriyuwaniyo nïmbokoanï sirühi sesi ahurï adükari tükefeyo ra ai moai fifireandï. ²⁸ Hïfi yangirane sesi ahurï ra rareanda adükari tüküfehü hïsiyo arandï. Ai moai fifireandï nüngureambombai weangurühi emündï boatei tükündïfe mbunda mbïro ahurï tükündïfihü animbo ranambe hïsi tükündïfemboe. ²⁹ Hïsi ranai ho ñginindïyowa nümbürï aharambürï ranai yimungure-mïndïmboyo simboanï yimunguramündï arandï,” mehu.

*Sisas ai hoarï akïdoughündï adükari tüküfembo kafoefe hoafi hoafïmayu
(Matyu 13:31-32; Ruk 13:18-19)*

³⁰ Sisas ai asukai hoafiyuhi yahuya, “Sihiri God nginindi hifandarandi ranahambo nungunahuraiane mambisefa? Ranahambo hoafimbo nini-kafoefe hoafinambo hoafimandefa? ³¹ God nginindi hifandarandi ranana hambomo hoari nahurai akidou ahandi nduri mastet hoari hifi kararowandi nahuraiane. ³² Nga hifefeyo ana, tikoani nahurai tukufe haya adukari hamindi amuri numburambeahindi sesi ranahambo ngasundeanduhane. Ranane afindi dududu papire haya ningowan, ndu ai hei raniwami ngisiharuhi ngeramboruhi arihundi,” mehu.

Sisas ai kafoefe hoafinambo hoafimayu rana-handi nimindi
(Matyu 13:34-35)

³³ Sisas ai nimorehi nindowenihi afindi ranaheimbo kafoefe hoafi afindi wataporimbomarandi ahei hohoanimo ra simogoduhi. ³⁴ Ai ranaheimbo kafoefe hoafinambo yangiri wataporimboranduri marandi. Nga ahambo sungururu-rundeimbi aiyangiri nimarimondani ana, hoafi ranahandi nimindi ra yamundeapurimarandi.

Sisas ai hoeweri hoafimayua afurimareandi
(Matyu 8:23-27; Ruk 8:22-25)

³⁵ Mami rani nimbambe ahambo sungururu-rundeimbimbo yahuya, “Sihiri Gariri kurihoe ra ngoru-goanini ngefomboane,” mehupuri. ³⁶ Raniyo nimorehi nindowenihi afindi ra raru hiningiruwuri houmbo bot Sisas mamaru ranambe fareafu houmbo sowarundumo mahomo. Asu bot bidifiri amuri ranai amboani

moaruwai nendi nĩmareimbi ai yifi sihehi riħundeimbi honguambeahĩndi hu ahamboso tũkũmefiyu. ³ Nindou ranai ana yifi sihehi riħundeimbi honguambe-ani apu arandi. Ranane ŋgiri ahambo senĩnambo amboani yiriwari hũputũpu-ndũriĩndũmo. ⁴ Nindou ranahambo afĩndimbo senĩnambo yiriwari hũputũpuri-horĩmĩndei marĩhũndi, ŋga sen ra gurĩhaimarandi. Ai ŋgĩnĩndi hamĩndi-wambo nindou ŋgorũ ai-amboani moai ahambo kikiħiriĩmũndu. ⁵ Nĩmbokoani asu sirũhi nindou ranai yifi sihehi riħundeimbi nĩmoei-ambe asu ħifi wafu ranambe hoahoŋgura-marandi. ⁶ Sisas ai hapoadũmbo aŋguni huambe nindou-mayu ranai hoeiriri haya pipiyu hu ahandi wagabe yiri yimbu pusire mamaru. ⁷ Nindou ranai pukũna hoafi karĩhoehũ yahuya, “Sisas, se-ana God Nĩmoamo Hondũ ahandi nĩmori anafi, se wambo nini nũnũŋgufendiĩmboya? Ro sihambo dũduarĩheanini, Se Godĩmbo dabarĩndafoandũhi ŋgiri sihambo nini-moatũkuni randĩheandi mbĩsafi,” mehu. ⁸ Ramehu ra sapo Sisas ai hoafiyuhiya, “Moaruwai nendi se nindou ranahandi fiambeahĩndi kosifoao,” mehu ranĩmboyo. ⁹ Asu Sisas ai dũdureandũhi yahuya, “Siħafi ndũri nĩne?” mehuamboyo. Asu moaruwai nendi ranai yahoya, “Wandi ndũri ana amiane. Sapo ro ana afĩndi sirĩhũnd-anefi,” meho. ¹⁰ Moaruwai nendi ranai rani ħifiħũndi yowani yiħoefimbo hefoefemuni-poani yaho haya Sisasĩmbo ħiti hoafimariri. ¹¹ Rani fikimi ħifi wafuambe moatei afĩndi ranai sesi saħũsihi buriyei

wakimar+hindi. ¹² Raniyo moaruwai nendi ranai Sisasimbo huti hoafiyehi seiya, “Se yihoeimbo koandi-hawamuna moatei akimi nda burayei ahei fiambendahumboane,” masei. ¹³ Raniyo Sisas ai hin+ngi-mareandura rasungumehindi. Moaruwai nendi ranai nindoundi flambeahindi kosifoehi hehi moatei akimi burimayei ahei fiambemehindi. Raniyo 2,000 moatei ranai hiripini piyei hehi guguriyei hanimbo kurihoeambe hoe karihusi hehi yifisafimayei. ¹⁴ Nindou moatei hifandimarundi ranai fefou houmbo homo adukari ngoafiyu asu akidou ngoafi adaburo raniyo ra wataporimbomarundi. Raniyo ranuhundambo nimorehi nindowenih ranai nine-moatukuniyo moateimbo tukumefeyo ra hoeifembo mahei. ¹⁵ Ai hei Sisasimboso tukuyahi hoeirhindane nindou horombo ahandi flambe moaruwai nendi afindi nimoreimbi-mayu ranahambo hoeimarhori. Ai asukai aboedi hohoanimo fifire hohoan+moyuhumbo hoeari gude haya mamaruwa hoeirhori hehi yihimbomarhori. ¹⁶ Nine-moatukuni Sisas ramareandi hoeifembo mahei ranai asukai hihiriyahi hei nindou horombo moaruwai nendi nimoreimbi-mayu asu moatei ranahambo amboan wataporimbo-marhundi. ¹⁷ Raniyo nimorehi nindowenih ranai rani hoafi ra himboriyehi hehi Sisasimbo rani hifihundi ngoru-goanini hombo huti hoafimarhori. ¹⁸ Asu Sisas ai botambe mafarfiyuwamboyo nindou horombo moaruwai nendi nimoreia hefoareandeimbimayu ranai aidibo hombo huti hoafimayu. ¹⁹ Nga asu Sisas ai ahambo moai yini

yahundo. Ai hoafi+yundowohü yahuya, “Se sihafî worînambo ngafî fikîmî+nîndîmbo Adükarî ai sihafî fimbo hi+poambo-reanî+nühi ramareanîni ranahambo wataporî+mbondandî,” mehu. ²⁰ Raniyo nindou ranai hu Dekaporis hi+fîhü ahandî fimbo wataporî+mbo-maranda nîmorehi nindowenihî afîndî ranai mahepünahindî.

Sisas ai nîmorehi nîmorî yîfîhündî botîre asu nîmorehi anğünümbî aboedîmareandî (Matyu 9:18-26; Ruk 8:40-56)

²¹ Sisas ai Gariri kurîhoe ra botambe farîfi haya ngorü goanîni huane nindou afîndî ranai ahandî hoafi hi+mborî+mbo mafandeandî. ²² Raniyo Suda-yei rotu worî hi+fandîra randeimbî, ahandî ndürî Sairus, ai mahu. Ai hu Sisasîmbo hoeirirühî ahandî yirîkîmî yirî yimbu pusîre mamaru. ²³ Ai Sisasîmbo hûti hoafi+yundo hoanğuhü yahuya, “Wandî nîmorehi nîmorî ai yîfimbo yangîrane, ngâ se di+di+fî warî nandowandani animbo aboedîmbeyo-wamboane,” mehundo-amboyu. ²⁴ Asu Sisas ai aidîbo mahua nîmorehi nindowenihî afîndî ranai ahandî süngu mahei. Raniyo ahandî fikîmî gugureandühi nînendi-marîhori. ²⁵ Asu nindou gugurîmareandî ranambe nîmorehi mamî 12 hi+mbanühi-feimbîmbo amoamo watîkoafîra-marandî. ²⁶ Raniyo nîmorehi ranai dokta hoeifepurîmbo ahambo fehefembo-hündâ ahandî kakî afîndî saimarandî. Asu dokta ranai moai ahambo farîhoemondani aboedî tüküfeyo, ngâ wantî. ²⁷ Nîmorehi ranai Sisasîndî hoafi ra hi+mborîyo haya ho nindou afîndî ranahei mbusümo

maningo. Raniyo ai Sisasindi daboarani ho ahandi hoandari hoeari ra sundimareandi.
²⁸ Ai ahandihoari yare hohoani-mo-yowohu yahoya, “Ro ahandi hoeari yangiri amboani sundariheandi ra aboedindamboyahi,” meho.
²⁹ Ramare-andamboyo nimehunu amoamo watikoafimarandi-mayo ra kikiraminduhi asu ahandi fiambe anguni ranai aboedimayoa fifirimareandi.
³⁰ Asu Sisas ai ahandi fiambeahindi nginindi makosifoenda ffire haya hihirifi dudurearui yahuya, “Dudi wandi hoearui sundimareanda?” mehu.
³¹ Ahambo sungururu-rundeimbi ai hoafiyomondui yahomoya, “Nidou afindi engoro ra hoeiarowandane asu dudi sundimareandi safi hawambo duduwefoanda?” mehomo.
³² Nga awi Sisas ai dudi ahandi hoeari fih sundimareandi ra fifirindihea yahu haya kokomara hu.
³³ Nimorehi ranai ahambo rani-moatukuni tukumefeyo ra ffire haya yihimboyohu hihamindari-mayo. Raniyo ho Sisasindi yirikimi yimindhona nimarimbo munguambo moatukuni ahambo tukumefeyo ra wataporimbomarandi.
³⁴ Sisas ai nimorehi ranahambo hoafiyundowohu yahuya, “Nimori akidou, se anihondumbo-arowandi ranimbohunda seana asukai aboedanafi. Sihafi anguni aboedimefeyo ranimbohunda se ngusifo afurindo kundo hawa ngafi,” mehu.
³⁵ Sisas ai wataporimborandui nunguambe nidou bidifiri ai Suda-yafe rotu hifandi randeimbindi worambeahindi sinimo hoafiyomondui yahomoya, “Sihafi nimorehi nimori yifimayo.

Nga nindou yamunde randeimbimbo tɨɨɨifo segodopoani,” mehomo. ³⁶ Asu Sisas ai moai ahamundi hoafi ranahambo hihimboriyu. Ai Suda-yafe rotu hifandirandeimbi ranahambo yahundoya, “Yowani, yihimbo-yopoani, nga se moani Godimbo anihondumbo-ndowandi,” mehu. ³⁷ Sisas ai nindou ranaheimbo aibabidimbo hombo yowani yahu hiniŋgirerü haya, Pita, Sems, Son, asu ahandi akidi Sems ahamumbo yangiri süngureapuri haya mahu. ³⁸ Ai homo Suda-yafe rotu bogorindi worikimi tüküyafundühi Sisas ai hoeireandane arani hoafi afindi afindi-mayei. ³⁹ Ai worambe farifi hafu hoafiyundürühi yahuya, “Nimboe se arani hoafi afindi-afindayeia? Nimori ndanana yifiyopoani, nga moani apomboane,” mehuamboyei. ⁴⁰ Asu nindou ranai ahambo tikifinambo-marihori. Ai aheimbo rani worambeahindi hihaifoarearü mbura, nimori ranahandi hondafindiyafe asu ahandi süngururü-rundeimbimemo aheimbo yangiri semündündürü haya, nimori yifi meŋgoro rani wori safani kamefoehindi. ⁴¹ Ai hüfu nimori ranahandi watinarihü kikihiramündi haya hoafiyundowohü yahuya, “Tarita kumi,” mehu. Hoafi ranahandi nimindi ana ndahuraiane, “Nimorehi nimori yihoarifi ro hoafehanini, se botiyafu,” yaho ranane. ⁴² Asu nimehünou nimorehi nimori ranai botife haya mahowa nindou ranai mahepühendi. Nimori ranana 12 himbani yoweimbayo. ⁴³ Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Se yowani nindou mamimbo amboani ndani moatükuni nda hoafiyopoani. Nimori ranahambo sesi sahüdo

anĩmbo mbĩseso,” mehu.

6

*Nasaretihũndĩ ai Sisasĩmbo
yĩboarukomarĩhorĩ
(Matyu 13:53-58; Ruk 4:16-30)*

¹ Sisas ai ranũhĩ hĩnĩngĩre haya ahandĩ ngoafĩ hondũnambo mahua asu ahambo sũngururũ-rundeimbĩ ai ai-babĩdĩmbo mahomo. ² Ranĩyo moanĩ nĩmarĩmbo sihi Suda-yafe rotu worambe kefuai hũfu nĩmorehi nindowenihĩmbo yamundĩmareandũrĩ. Nindow afĩndĩ ranai hĩmborĩyei hehi hepũnahĩndũhĩ seiya, “Ndanĩ ndofe fĩfĩrĩfe nda nahũnda semũndũmboyua? Asu hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ refembo ngĩnĩndĩ ra nahũndambo semũndũmboyua? ³ Aiana worĩmbora randeimbĩ nindow yangĩr-ani. Asu ai Mariandĩ nĩmorĩ Sems, Sosep, Sudas asu Saimon ahamundĩ amonngo-ani. Asu ahandĩ rehĩmamĩ ai nda sihirĩ babĩdĩ anĩmboei,” sei hehi Sisasĩmbo ngusũfoambe yiboaruko-marĩhorĩ. ⁴ Asu Sisas ai hoafĩyundũrũhĩ yahuya, “Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyurandeimbĩ ai munnguambo ngoafĩhũ ndũrĩmb-ani. Nga ahandĩ ngoafĩ hondũhĩ ahandĩ fikĩminĩndĩso worambe ana ndũrĩkoate-ani,” mehu. ⁵ Asu Sisas ai ranũhĩ moai hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ rareandĩ, nga yĩbumamĩ angũnũmbĩ nindow yangĩrĩyo warĩ manandeanda aboedĩmehĩndĩ. ⁶ Ranĩyo nindow ahambo anĩhondũmbofe-koatemayeia hepũnĩmefiyu.

*Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi nindou
12 ranahamumbo koamarihapura mahomo
(Matyu 10:5-15; Ruk 9:1-6)*

Raniyu Sisas ai ranühi ngoafi adaburo ra hoahoanguhü Godindi hoafi yamundi-mareandürü. ⁷ Ai ahambo süngururü-rundeimbi 12 ahamumbo nindouyei fiambeahindi moaruwai nendi hefoefembo nginindi sagapuri mbura yimbu-yimbure koamarihapuri. ⁸ Sisas ai yare hoafi yupurühi yahuya, “Se ngomondühi ra nini-moatükuni ndowandumboemo, nga niminimi yangiri animbo ndowandümo. Se yowani bret, arü asu kaki rani-moatükuni sandife semindi-poani. ⁹ Se su güdundi, nga hoeari ana güdarundi rani yangiri animbo güdu ndowandümo ngomo. ¹⁰ Asu se homo ngorü ngoafihü tüküyafu houmbo ngorü worambe ahafomo ra rani worambe yangiri nimandimo mbundumbo ngorü-goanini asukai ngomo. ¹¹ Ngomondani rani ngoafihündi ranai sihamumbo worinifepuri-koatendeihü sihamundi hoafi himbori-koatendeiani, se ngoafi ra hinngindundi. Se hombo mbisimombo ana, sihamundi tinarihündi hasüfi ra püpürüfi boadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbireandürü yaho nafuiyondürimbo-hünda,” mehu. ¹² Raniyo Sisasimbo süngururü-rundeimbi ranai homo nimorehi nindowenihimbo hoafi bokarhoemondühi yahomoya, “Sihei ngusüfoambe moaruwai hohoanimo hinngindihindühi simbori hohoanimo süngundihindi,” mehomo ¹³ Asu ai homo

nindouyei fiambeahindî moaruwai nendî hefoaru, angünümbî nindouyewamî werî hoe karunda angünümbî nindou ai aboedî tüküyahi marîhündî.

Herot ai Sisasîmboya Son hundürüra randeimbîmbei mehu

(Matyu 14:1-12; Ruk 3:19-20; 9:7-9)

¹⁴ Sisas ai munğu-moatükunî ramareandî hoafî ra adükari bogori Herot ai hîmborîmayu, sapo ahambo munğuambo nindou fîfirîhorî hehimbo wambo. Ranîyo bîdîfirî nindou ai seiya, “Son hundüra randeimb-ani yîfîhündî botîfi haya. Sapo ranîmboane hepünîfeimbî moatükunî yare arandî,” masei. ¹⁵ Asu bîdîfirî nindou seiya, “Aiana Erasais-ani,” masei. Asu bîdîfirî nindou seiya, “Aiana Godîndî hoafî hoafîyomo rundeimbî horombo yîfîmemo nahurai-ani,” masei. ¹⁶ Herot ai ranî hoafî ra hîmborîyu hayambo yahuya, “Ro Son hundürüra randeimbîmbo ana horombo mbîro kîkîmarîhehinî. Nga asu haponda asükaiyu yîfîhündî botîfimboyu?” mehu. ¹⁷⁻¹⁸ Horombo Herot ai ahandî akîdî Firipîndî nîmorehî Herodias masemündu. Ranîmbo Son ai Herotîmboya, “Aboedî hohoanîmoyopoanî sîhafî akîdandî nîmorehî masowandîfî,” yahundo-marandî. Ranîmboyo Herot ai nindou bîdîfirî koamarîhepura Sonîmbo kîkîhîrundümo mburumbo karabus-ambe hînîngîmarüwuri. ¹⁹ Herodias ai Sonîmbo ngînîndîrîrîhü hîfokoeffimbo hohoanîmomayo, nga ai ngîrîndo. ²⁰ Sapo Herot ai Sonîmbo yîhîmborürühi-wambo. Ai fîfirîandî Son

ai Godiṅdi hiṁboahü mbumundi nindoumayua ranimbo Herot ai ahambo hifandüri-marandi. Ai Soniṅdi hoafi hiṁboriyuhü ana, ṅgusüfoambe moaruwaiririḥü afiṅdi hohoanimoyuhani. Nga asu ahandi hoafi hiṁborimbo hohoanimoyuhani. ²¹ Herodias ai Sonimbo mbiro kikiḥimbo, nafi kokorambo hoeimareandi. Herot ai ahambo hondi ai wakimarimindo rani sihi gafmani-yomondi bogori, ami-yomondi bogori asu Gariri hifandurundeimbi ahamumbo sesi sindimareandi. ²² Ai sowasümondühi nimarimondane, Herodiasiṅdi nimorehi nimori ai hafo hihifi-hihifiyo wakimareandi. Raniyo Herot asu bidifiri boboagori sesi sowasümondühi mamarimo ai ranahambo afiṅdi hihifi-hihifimemo. Raniyo adükari bogori Herot ai nimorehi nimori ranahambo düdureandühi yahuya, “Se nine-moatükunimboyo hohoanimo-ayafi ra ndahaninimboyahi, nga se wambo hoafiyafi,” mehu. ²³ Herot ai dabarifi hoafiyundowohü yahuya, “Se nine-moatükunimboyo hoafayafi ana, ndahaninimboyahi. Se hifi hifandarihandi ranahambo kikirowandiri asafi ana, ranamboani ro kikiṅdiheanini-mboyahi,” mehu. ²⁴ Nimorehi nimori ranai hondi sowana hihirife ho düdureandühi yahoya, “Nini-moatükunimbo düdumandahea?” mehoamboyo. Hondi ai yahoya, “Son hundürüra randeimbindi mbirombo animbo düdundafoandi,” mehon-doamboyo. ²⁵ Nimorehi nimori ranai hihirife ho adükari bogorimbo anahoya, “Hapondani hamindi Son hundürüra randeimbindi mbiro pretambe foando hawa ndawandiri,”

mehu. ²⁶ Ai rani hoafi ra himboriyu haya ahambo ngusüfoambe moaruwai-maririsi, nga sapo nindou fandu masowasümo ahamundi himboahü nîne-moatükunî se hoafayafi ro randiheamboyahi mehu. Ranimboyu ai nimorehi nîmori ranahandi hoafi süngufembo ambe yahokoatemayu. ²⁷⁻²⁸ Raniyu adükari bogori ranai ami mamî koamarîheira Sonîndî mbîro semîndîmbo mahüfu. Ai hüfu Sonîmbo karabus worambe mbîro kikîrirî mbura ahandî mbîro ra pretambe foare semündü hu nimorehi nîmori ranahambo masagado. Raniyo nîmori ai semîndî ho hondambo masagado. ²⁹ Sonîmbo süngururü-rundeimbi ai rani hoafi himboriyomo houmbo homo karabus worambeahîndî fi-nîmoko sowandümo homo honguambe masîhawurî.

*Sisas ai 5,000 nindoumbo sesi masagadürî
(Matyu 14:13-21; Ruk 9:1-17; Son 6:1-13)*

³⁰ Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai homo ai-babîdîmbo mamühiyafundühi wataporîmemo. Ai ratüpuri rarundühi nîmorehi nindowenihîmbo Godîndî hoafi yamundîmarundürî ranahambo.

³¹ Nindou afîndî ranai fande bukürefoemarandamboyo Sisas ai ahandî hoafi sowandümo homorundeimbi babîdîmbo sesi sesi-koatememo. Ranimboyu hoafiyupurühi yahuya, “Andai sîhirîpoanîmbo nindou nîmari-koateandühi ngefühî anîmbo akîdou fi-handîhu,” mehupurî. ³² Raniyomo ai yangîrî botambe fareafu houmbo nindou nîmari-koateandühi mahomo. ³³ Nga

nimorehi nindowenihi afindi ranai hoeirhi fifirhipuri, ranimboyo nindou afindi ranai Sisas ahandi süngururü-rundeimbi babidimbo homboyomondani ahei ngoafi hiningirhi hehi Sisasimbo sowana pipina hei ai-boatei tükümehindi. ³⁴ Raniyo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo botambe homo tüküyafundane, nindou afindi ranai hifanda mengoro. Raniyu hoeireanda mayoa sipsip hifandiyorandeimbi nindou hifandiyokoate nahurai fimayeia hipoamboveandürühi afindi yamundimareandüri. ³⁵ Asu süngunambo nimbambe hüfhamindi ai hanuambe hoafiyomondühi yahomoya, “Ndanühi ana nindou nimari-koatereandühane ndeara hüfhamindi ahanu. ³⁶ Ranimbohündambo animbo nimorehi nindowenihi ranaheimbo koarhawandüra hei ngoafi akimi adaburo ranühi aheihoari sesi pemiyei mbisahüsi,” mehomomo. ³⁷ Nga asu Ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Se sesi dabudüri,” mehuamboemo. Ai simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Awi se hohoanimoyafani ro afindi handret kinanambo aheimbo bret pemiyoyosaimboyo?” mehomomo. ³⁸ Sisas ai düdureapurühi yahuya, “Nüngunümbi bretiyoyose shoemomboemo? Homo hoeiru,” mehuamboemo. Homo hoeirunda mayoambo yahomoya, “Hondahüfeimbi bret asu yimbu kini ranane engoro,” mehomondamboyo. ³⁹ Sisas ai ahamumbo hoafimayua nindou ranaheimbo hoafimayomonda yibobo-yiboboyahi hehi mamarei. ⁴⁰ Mamarei ra bidifiri 100, asu

bidiŋiri 50, raniyei yi bobo-yi boboyahi mamarei.
⁴¹ Sisas ai bret hondahüfeimbi asu kini yimbu ra semündü haya sünambe himboyu hafuhü Godimbo hihifirürü mbura, hifitire haya ahandi süngururü-rundeimbimbo masagapuri nindou ranaheimbo yimbufembo. Asükaiyu kini akidou yimbu ranamboani hifitire haya yimbumareandi. ⁴² Muŋguambo nindou ranai sesi ra sahusimbo simongori-marihümüdi. ⁴³ Raniyo Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai bret asu kini bidiŋiri bidiŋiri kurimayo ra 12 wambürambe wambürhiru hafombo tükümeŋeyo. ⁴⁴ Nindou sesi masahüsi ranana 5,000-yei.

*Sisas ai kurihoe hanġifowami pütapimayu
 (Matyu 14:22-33; Son 6:16-21)*

⁴⁵ Sisas ai nimehünou ahambo süngururü-rundeimbimbo botambe farife hefe Gariri kurihoe behefe hefe ai-boatei Betsaida ŋgoafinambo hombo hoafimayupuri. Ŋga aiana awi nimarü mburimbo nindou ra koarhefendürimboyu. ⁴⁶ Nimorehi nindowenihü ra koarheirü mbura asu ai Godimbo didibafifembo hifi wafuanambo mahafu.

⁴⁷ Rani nimbambe ahambo süngururü-rundeimbi ai botambe Gariri kurihoe hanġifowamiyomo, ŋga asu aiana ŋgindaniyu.

⁴⁸ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi hoeireapurane werambe bot ra ahamumbo kameihü ninendi-mareapura asu bot ra semindi hombo purina watharimarundi. Raniyo Sisas ai si hoafimbo safi ahamumbo sowana

bot ra ŋgasünde haya hoe haŋgɪfowamɪ pütapɪmayu hu. ⁴⁹ Ŋga asu ai hoeirüwuranɪ hoe haŋgɪfowamɪ pütapɪmayua yifiaf-ani yahomo houbmo hasɪheimemo. ⁵⁰ Ai muŋguambo hoeirüwura mayoa yɪhɪmbo-mayomondamboyu, ai ahamumbo nɪmehünou hoafɪyupurühɪ yahuya, “Se yɪhɪmbo-ndɪmboemo, ŋga ŋgɪnɪndɪ nɪmandümo. Ndanana ro-anahɪ,” mehu. ⁵¹ Asu ai botambe farɪfɪ hafu ai-babɪdɪmbo mamaruwa hoewerɪ ranai afurɪmareanda mahepünafundɪ. ⁵² Ŋga Sisas ai hondahüfeimbɪ bret hepünɪfeimbɪ moatükunɪ ramareandɪ ra moai wudɪpoaporu fifirundɪ sapo ahamundɪ hohoanimo ranai tapɪhamɪyohü wambo.

*Genesaretɪhü Sisas ai aŋgünümbɪ nindou afɪndɪ aboedɪmareandɪ
(Matyu 14:34-36)*

⁵³ Ranɪyomo ai botambe kurɪhoe ra barɪhoemo gudianɪ Genesaret ŋgoafɪkɪmɪ bot ra hɪmondɪndümo hɪnɪŋgɪmarundɪ. ⁵⁴ Ai botambeahɪndɪ makusɪfoendambo nindou ranai nɪmehünou fifirɪmarɪhorɪ. ⁵⁵ Ŋgoafɪ ranɪ ŋgoafɪkɪmɪ adaburo ranühɪ hahabodeihü hoafɪmayeiya, aŋgünümbɪ nindou afɪndɪ safɪsendambe-rɪhindürɪ Sisas nüŋguhɪ sahümündindürɪ hei marɪhündɪ. ⁵⁶ Ranɪyo muŋguambo ŋgoafɪ adaburo ranühɪ, nahi Sisas ai huanɪ aŋgünümbɪ nindou ra fufurɪhü-mündindürɪ hei fandɪhi-rühündühɪ sɪhehindürɪ marɪhündɪ. Ranɪyei ahandɪ warɪ hoandarɪ ŋgɪsɪhari hoearɪ ra aŋgünümbɪ nendɪ ai sündɪmbɪrɪhindɪ sei hehi hütɪ hoafɪmayei. Asu

ahandi hoeari sündimarihindi ranai asukai
aboedi tükümehindi.

7

*God ai amoao mamiyei ahinümbi hohoanimo
hifinambomareandi
(Matyu 15:1-9)*

¹ Farisihündi bidingiri ai ahinümbi hohoanimo
yamundu-rundeimbi nindou babidimbo
Serusarem ngoafihündi sifomo Sisasimbo
hoeimarüwuri. ² Ranıyo hoeirundanı Sisasimbo
süngururü-rundeimbimemo ranai warı
popoakoate sesi sowasümondühı mamarımo.
Warı popoakoate sesi sesimbo ranana
moaruwaiane. ³ Sapo Farisi asu Suda-hündi
aiana ai boagiri süngumarundi ranımboane
ngiri warı popoakoate sesi dagüdi. ⁴ Asu
sesi maket ambeahindi pememo amboanı
sesi popoihefekoate ana, ngiri dowadümo.
Sapo ai boagiri refemarandi süngumbo hıpiri
napo ra popoaindıhou mbundumbo anımbı
mandu dowadumboemo. ⁵ Ranıyo Farisi
asu ahinümbi hohoanimo fıfirundeimbi ai
Sisasimbo hoafıyomondühı yahomoya, “Nımbıoe
sıhambo süngurunını rundeimbi ai boagiri ahını
ra süngufe-koateayomoa? Asu nımbıoe warı
afısaho kapeihı sesi asowasümoa?” mehomo.
⁶ Ranıyu Sisas ai simborı hoafıyupurühı
yahuya, “Godındı hoafı hoafıyurandeimbi
Aisaia ana anıhondumbo yımbu yafambeimbi
sıhamumboyu hoafımayu. Ai ndare sürü
papırandühı yahuya,

‘Nindou ndanai ana yafambe yangirane wambo
aboedani asei,

nga ahei hohoanimoana angunane engoro.

⁷ Aiana nindouyei ahinümbi hohoanimo ranane
yamundihindühi Godindi hoafane nda
asei,

ranimboane ai wambo hohoanimoaye ra
moanipoane,’ *Aisaia 29:13*

mehu. ⁸ Seana Godindi ahinümbi hohoanimo
ra hingingiru houmboanemo nindouyei
hohoanimo yangirane sünguarundi.” ⁹ Raniyo
ai hoafiyupurühi yahuya, “Seana Godindi
ahinümbi hohoanimo ranahambo ambeyaho
hingingifehümbi sihamundi hohoanimo
süngufembo yangirane hohoanimoemo.

¹⁰ Sapo Moses yahuya, ‘Se sihafi meapeyafe
hoarehindafi,’ asu ‘Düdi ahandi hondamboyu
afindamboyu moaruwai hoafayu ana,
yifimbiyuwamboane,’ mehu. ¹¹⁻¹² Nga se

ndaru hoafiyomondühiya, ‘Nindou ranai ahandi
hondafindambo fehefe kaki napoeimbanisi,
nga hondafindambo hoafindupirühiya, “Ndan
kaki ana ro Godimbo saimbo masiheheandane,”
mbüsu ana, asu ngiri nindou ranai kaki ranambo
ahandi hondafindambo fehefepirimbo yini
mbisimo,’ yahomo arundi. ¹³ Ranimboane
Godindi hoafi ra hingingirundihi asu se boagiri-
yafe hoafi ra süngu-arundihi asu se afindi
moatükunihaurai raru arundi,” mehu.

*Nine-moatükunihaurai nindoumbi rareanda nindou
ai moaruwai hohoanimoaye arihündi
(Matyu 15:1-9)*

14 Sisas ai nindou afiñdi ranaheimbo asukai mĩngiyu hũrũhendũri haya hoafi yundũrũhi yahuya, “Muñguambo nindou se wandi hoafi nda himborĩndei hehi fiñriñdĩhĩndi. 15-16 Nĩne-moatũkunĩ moanambũhũndĩ nindou fiambe ahano ai-ana ñgĩrĩ nindoumbo randerani moaruwai hohoanĩmondu. Nga nĩne-moatũkunĩyo nindouyei fiambeahĩndĩ nĩmarĩ haya moanambũhi tũkefeyo ranane rareandani nindou ai moaruwai hohoanĩmoayei,” mehu. 17 Sisas ai nindou ranaheimbo hĩnĩngĩreandũri haya worĩna hafuane ahambo sũngururũ-rundeimbĩ ai rani kafeefe hoafi ranahambo dũdumefundĩ. 18 Raniyo Sisas ai hoafi yupurũhi yahuya, “Awi seana ñgusũfokoate-wamboemo. Awi se moai fiñrũndĩyo, sapo nĩne-moatũkunĩ moanambũhũndĩ nindou fiambe ahano raniyopoani nindoumbo moaruwaimbore arandĩ. 19 Ranana ñgusũfoambe hohoanĩmo ranambe howohũyopoani, ñga ranana bodoambe hani mburambo awaimboreandũhane.” Sapo Sisas ai ramehu ra muñguambo mamĩkarambo sesi ra Godĩndĩ himboahũ ana aboedane yahumboyu. 20 Asu asũkaiyu Sisas ai hoafi yuhi yahuya, “Nĩne-hohoanĩmo nindou ahandĩ fiambeahĩndĩ nĩmarĩhaya tũkefeyo ranane nindou ranahambo Godĩndĩ himboahũ moaruwaimboareri. 21-22 Ro hoafimayahĩ ranana ndani-moatũkunĩ nindou hohoanĩmoambe tũkũfe arandĩ ndani-mboyahi hoafimayahĩ. Muñguambo mamĩkarambo moaruwai hohoanĩmo, hũmbuhũni, nĩmorehi sũsihomo asu anamĩndĩhoandĩ bĩrabĩrĩ, nindou hĩfokoefe, nĩmorehi anamĩndeimbĩ dĩbomboyu,

hohoanî, wosîhoafori hoafi, bodîmondambo nginîndî, moaruwai hoafi, hoafi hîmborîkoate, afîndî-afîndî, asu mamîkarî hohoanîmo ranîmboyahî hoafîmayahî. ²³ Munguambo ndanî moatükunî ndanane nindou hohoanîmo-ambeahîndî tüküfeyoahü nindoumbo rareiranî Godîndî hîmboahü moaruwaimborerî arandî,” mehu.

*Fonia hîfîhündî nîmorehî ai Sisasîmbo anîhondümbomarerî
(Matyu 15:21-28)*

²⁴ Sisas ai ranühündambo botîfi haya Tair ngoafîkîmî mahu. Nindou ai ahambo fîfirîndîhorîmboyeyi yahuhaya worambe mamaru. Nga ai ngîrî dîbo amaru ra dîbondîfiyu. ²⁵ Nîmorehî mamî ahandî nîmorehî nîmorîndî fî-ambe moaruwai nendî nîmarîweimbî ai Sisas ranühî amaru hoafi ra hîmborîmayo. Ranîyo ai nîmehûnou ho Sisasîmbo-so tüküfe ahandî yirîkîmî peyo mamaro. ²⁶ Nîmorehî ranai ana ai-poanîmbo Fonia sîrîhündî Grik hoafeimbîyo. Ranîyo ai Sisasîmbo ahandî nîmorehî nîmorîndî fî-ambeahîndî moaruwai nendî hefoefembohünda hütîhütîmarîrî. ²⁷ Sisas ai nîmorehî ranahambo kafoefe hoafi hoafîyundowohü yahuya, “Sîhîrî nîmorî ranaheimbo sesîboatei ndahundürî mbundühumbo anîmbo. Nga awi sîhîrî nîmorîyeyî-mayo sesî ra yaforîmbo ndahundürümboyefî,” mehuamboyo. ²⁸ Asu nîmorehî ranai hoafîyowohü yahoya, “Adükarî, yînîsî, nga yaforî amboanî sesîfondî koambe nîmboeimbo nîmorîyeyî-mayo sesî bîdîfirî-bîdîfirî ra sahüsîhaneî,” mehowamboyo.

29 Asu Sisas ai hoafi yundowohü yahuya, “Se hoafi mayafi ranimbohünda ngafi, nga moaruwai nendi ai sihaf nimir ra hinngimareandi,” mehu. 30 Nimorehi ranai hihirife ho worambe himboyowane, ahandi nimirindi fiambeahindi moaruwai nendi ai kosi foendühi asu fondi wami mapo.

Sisas ai nindou mamí yafambe asu himboambe moaruwaimbü aboedimariri

31 Raniyo Sisas ai Tair hinngire haya hu Saidonihü tüküfi mbura hu Dekaporisihü tüküfi haya hu Gariri kurhoe-kim tüküme fiyu.

32 Sisas ai ranühi nimaruumbe nindou bidifiri ai nindou mamí himbotühifo asu hihindi hoafiyu randeimbi sahorimndei mahei. Raniyei ai Sisasimbo nindou ranahandiwami warí mbinandeandi sei hehi hüti hoafimayi.

33 Raniyo nindou ranahambo nindou afindi ahei mbusümo ahambo yangiri serümündü mahu. Raniyo Sisas ai waribatendi himboambe yimbufihí pamareanda aboedimayafea asu warí boatendifihí ngurí pare mbura nindou ranahandi teifühí pamareandi.

34 Sisas ai sünambe himboyu hafu hanafu afindi hüfoareandühi nindou ranahambo yahundoya, “Efat.” Hoafi ranahandi nimirindi ra ndahuraiane, ‘sübüdühoefi’ yahoane.

35 Raniyo nimehünou ahandi himboambe ai aboediyowohü asu hoafi hihindi hoafiyumarandi ra asükai aboedi hoafimayu.

36 Asu Sisas ai nindou ranaheimbo ranimoatükuní hoeimaríhindi ranahambo nindou ngorumbo yowaní hoafiyopoaní mehu. Ai

aheimbo yowanî mehündürîyosi, nga asu ai ranahambo wataporîmbomarühü hei. ³⁷ Ai hepünehindühî seiya, “Sisas ai munğu-moatükunî aboedî ramareandî. Ai rareandanî himbo tühîfo güreyandüreimbî amboanî ai hîmborîyei asu hoafîkoateyeimbî ai-amboanî wataporîyei marîhündî,” masei.

8

Sisas ai 4,000 nindoumbo sesi masagadürî (Matyu 15:32-39)

¹ Asu ngorüsîmboanî nindou afîndî ranai Sisasîmbo sowahî mafandîhindî ranîyei sesiakoatemaye. Ranîyo asu Sisas ai ahandî süngururü-rundeimbîmbo mborai yahupurî haya hoafîyupurühî yahuya, ² “Ro nindou ndanaheimbo hîpoamboarîhearü. Ai ro-babîdî ngîmî si nîmareimbo wambo asu ai sesiakoateanei. ³ Ro ngîrî wembopo ngoafînambo koandîhehearü, nga ai nafînî hîmboa wuwurîndei hehi pîndeimboyei. Nga asu bîdîfîrî ana nafî angunîpoedanei,” mehu. ⁴ Asu Sisasîmbo süngururü-rundeimbî ai sîmborî hoafîyomondühî yahomoya, “Sîhîrî ana ngoafî angunanefî. Nga asu dagüdambo bret ra ndahumîndifî hohumbo nindou ndanaheimbo mandahundüra?” mehomo. ⁵ Ranîyu asu Sisas ai düdureapurühî yahuya, “Se nüngunümbî bretîyo sowandümomboemoa?” mehuamboemo. Asu ai hoafîyomondühî yahomoya, “Ro 7 bret sîhehumboanefî,” mehomondamboyu. ⁶ Ranîyo asu Sisas ai bret 7 ra semündü haya

Godimbo hififimarüri. Raniyo asu hifitire mburambo ahambo süngururü-rundeimbimbo bidifiri bidifiri ra yibumareapuri. Asu ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se bret ra nindou ranaheimbo yimbundundüri,” mehupuri. Raniyo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai rasüngu-marundi. ⁷ Asu süngururü-rundeimbi ai kinü yahunümbi amboani sowapundümo. Sisas ai kinü ranahambo Godimbo hihifirüri mburambo asu ahandi süngururü-rundeimbimbo hoafimayupurambo kinü ra nindou ranaheimbo yibumarundüri. ⁸ Asu muḅuambo nindou ai sesi ra sahusi bodomayei. Raniyo asu bidifiri-bidifiri sesimayo ra 7 wambüri wambürthimarundi. ⁹ Asu 4,000 nindouyei sesi ra masahusi raniyo asu Sisas ai hoafimayundürambo bukürimayahindi. ¹⁰ Asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi botambe fariyafu houmbo Darmanuta hifinambo mahomo.

Farisi ai Sisasimbo sisithimoruri hoeimarüwuri

¹¹ Farisi ai Sisasimbo sisithimofi hoeifimbohünda tüküyafu düdumarüwuri. Raniyo asu Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, “Se Godindi nimorayafi ana, se Godindimayo hepünifeimbi moatükunü randiwandi,” mehomo. ¹² Asu Sisas ai ḅusüfoambe moaruwairirihü raguambe yare hoafiyuhi yahuya, “Nindou nda nimboe hepünifeimbi moatükunü hoeifembo düduehindi? Ro anihondumboanahi hoafehandüri, ḅgiri nafuimbo moatükunü yahurai hoeindihindi,” mehu. ¹³ Raniyu asu Sisas ai Farisimbo yare hiniḅgireapuri hayambo ndamefiyu. Asu

botambe farifi haya kurihoe barihoei gogoanini mahu.

Farisi asu Herot ahamundi yis ranahambo kafoefe hoafi

¹⁴ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai bret adükarî semîndî hîfombo mitanîmarundümo. Nga asu mamî yangîrîrurî botambe foarüwurî houmbo sowarîndümo mahîfomo. ¹⁵ Asu Sisas ai ahîni hoafiyupurühi yahuya, “Se Farisi-yomondî asu Herotîndî yis ranahambo hîbadümbö!” mehu. ¹⁶ Nga asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai hoafi ranahandî nimîndî ranahambo wataporîmbomarundî. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Sapo ai hoafîmayu ra bretkoateayefî ranahamboyu hoafîmayu,” mehomo. ¹⁷ Raniyu asu Sisas ai fifîreandî nîni-moatükunîmboemo wataporîmbomarundî ranahambo. Asu Sisas ai düdureapurühi yahuya, “Se ra nîmboe bretkoateayefî ranahambo wataporîmboaru hoangomoa? Awi seana moai hoeirundî asu fifîrundî? ¹⁸ Awi se hîmboarümbü-anemosî, nga moai hoeirundî asu se hîmboambembü anemosî, nga moai hîmboriyomo. Sihîri horombo bretkoateyefühi horombo ro ramarîhendî ra se fifîrundai? ¹⁹ Horombo ro hondahüfeimbi bret 5,000 nindumbo maseheandî rani-simboani se nüngunîmbi bidîfirî bidîfirî bret wambürîyo wambürîhîmarundî?” Raniyomo asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “12 wambürî,” mehomondo. ²⁰ “Asu se fifîru ro bret 7 4,000 nindumbo maseheandî ra. Asu nüngunümbi bidîfirî bidîfirî bret wambürîyo

wambür+himarundi?” mehuamboyo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “7 wambüri,” mehomondo. ²¹ Asu ai yare hoafiyupurühi yahuya, “Awi se moai ra fífirundiyo?” mehu

Betsaidahündi himboatihari mam Sisas ai diiboamariri

²² Betsaida ngoafihü Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo hifomo tüküyafundane asu ahambo sowana nindou himboatihari mam sowarindümo mahifomo. Raniyei ai Sisasimbo fambiheira seihehi hoafimayahündo. ²³ Raniyu Sisas ai himboatiharimbo warihü kifi hürümündi haya ngoafi hinngirine hena hafani ahandi himboarambe nguri pamariri. Ai kikihirümündühi düdufinduhi yahuya, “Se ngörü-moatükuni amboani hoeirwandai wanioyo?” mehundo. ²⁴ Asu nindou ranai himboapoyu wakirendühi yare hoafiyuhi yahuya, “Ro nindou bidifiri hoeirheambo-anahi. Nga asu ro hoeirheandani nimi firibadihoai aho nahuraiane,” mehu. ²⁵ Nga Sisas ai asükaiyu ahandi himboarühi waripamareandi. Asu ahandi himboari ra birimarhoayo. Raniyu asu himboari ahandi ra aboediyowohüyo asu munguambo moatükuni ra aboedi hoeimareandi. ²⁶ Asu Sisas ai worinambo koarherühi yahuya, “Se yowani ngoafina ngamboyafi,” mehu.

*Pita ai Sisasimboya Kraisi-ani mehu
(Matyu 16:13-20; Ruk 9:18-21)*

27 Nga asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbî babîdî ngoafi Sisaria Firipai ngoafîkîmî adaburo ranühi mahomo. Ranîyomo asu nafînambo homondühi ahambo süngururü-rundeimbîmbo düdureapurühi yahuya, “Wambo didai-ani mbaseia?” 28 Asu ai hoafîyomondowohü yahomondoya, “Bidîfîrî ai hoafîyeihîya, ‘Aiana Son hundürürandürî-randeimb-ani.’ Asu bidîfîrî ai hoafîyeihî ‘Aiana Erasais-ani.’ Nga asu bidîfîrî ai hoafîyeihî, ‘Aiana Godîndî hoafî hoafîyurandeimb-ani,’ masei,” mehomo. 29 Asu Sisas ai düdufîpurühi yahuya, “Asu se wambo nünguru hohoanîmoyomo ro didîyaha?” Nga asu Pita ai simborî hoafîyundühi yahundoya, “Seana Kraisa-anafî, nindou God ai dibonîyunîni hinîngîmareanîni nindou aboedambo-fendürîmbohünda,” mehu. 30 Asu Sisas ai hoafîyupurühi yahuya, “Se yowanî nindou ngörümbo hoafîndîmboemo ro nindou nüngunahurayahi ranahambo,” mehu.

Sisas ai ahandî asübusî afîndî semîndühi yîfîmbo hoafîmayu

(Matyu 16:21-28; Ruk 9:22-27)

31 Asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbîmbo yamundeapurühi yahuya, “Nindou Hondü aiana asübusî afîndî ndemündümbui. Asu ahambo ana bogorî nindoumemo, Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorîmemo, ahînümbî fîfîrundeimbîmemo ai ahambo yîboarukondüwurühi hîfokoandüwurîmboemosî, nga ngîmî sindu haya asükai botîndîfîmbui.” 32 Asu Sisas ai

hoafi ra fifirifoare hoafimayupuri. Raniyu asu Pita ai Sisasimbo serümündü hımboranı hu ngınındühıre hoafımarürı. ³³ Asu raniyu Sisas ai hıhırıfi ahambo süngururü-rundeimbimbo hoeireapurühi asu Pitambo ngınındühıre hoafıyundowohü yahuya, “Satan, andai se biyafı. Nga seana Godındı hohoanımo-yopoanı sünguarowandı, nga nındouyafe hohoanımo anandı sünguarowandı,” mehu. ³⁴ Asu Sisas ai nımorehi nındowenihı aheimbo ahandı süngururü-rundeimbı babıdımbı mborai yahündürı haya hümarıhendürı. Ai hoafıyundürühi yahuya, “Nındou düdi ai wambo süngufendırımbo hohoanımoayu ana, ai nındou mamı ahandı nımı keimbı karıhendeimbı semındı ho yahurai ahandı yıfırı ra hınıngınde haya asu wambo süngumbırandıramboane. ³⁵ Nındou düdi ai ahandıhoarı ahandı yangırı ra kıkıharamüdu ana, ahandı yangırı ra awarındıhoemboe. Asu nındou düdi ai aboedı hoafi asu wambohünda ahandı yangırı ra hınıngareandı ana, ai yangırı gedühi nüngumbui. ³⁶ Asu nındou düdi ai munğua hıfı ndanıhünda moatükunı ra asemüdu ana, asu ahandı yangırı nıngombo ra awarındıhoembui asu munğuanımo moatükunı ranai ngırı fandıherı. ³⁷ Nga asu nındou ranai nını takını madagado yangırı ra simborı sısefembo-hündambo? ³⁸ Asu nımorehi nındowenihı hapondanambe burayei ai Godımbı hınıngırıhorühi wosıhoafırı hohoanımoıyeyi arıhündı. Nga nındou düdıyeyi ai wambo asu wandı hoafi ranahambo amoanıng-arıhündırı ana, asu ro wandı

Apendimayo himboamupui-randeimbi asu sürühoeimbi sünambeah+ndi nendi babidi kosefi simboani ro aheimbo amboani amoan+ngi-ndihandürimboyahi,” mehu.

9

¹ Asu Sisas ai hoafi+yundürühi yahuya, “Ro siheimbo anihondumbo-anahi hoafehandüri, nindou haponda burayei ndanai yifi+koateyei-ambe animbo God ngin+ndi hifandarandi ra ngin+ndeimbi kodowan hoeindihimboyei,” mehu.

*Sisas+ndi fi ranipoan+imbo tüküme feyo
(Matyu 17:1-3; Ruk 9:28-36)*

² Asu 6 si hoane Sisas ai Pita, Sems asu Son sepurimündü haya hifi wafu nimoamo ran+wami mahafomo. Ranühi ai-yangiri n+ngomombo Sisasimbo hoeirüwurane ahandi fi ranai ranipoan+imbo tüküme feyo. ³ Ran+yo asu Sisas+ndi hoeari ranai kifohi ham+ndimayo. Nga hifi ndan+hündambo nindou ai ngiri randeandan kifohi yahurai tükündefeyo. ⁴ Ran+yo Erasais asu Moses ai ranühi ahamumbo-so tüküyaf+ne Sisas babidi watapor+yomondühi man+ngomo. ⁵ Pita ai ran+ moatükuni ra hoeire haya hoafi+yuhi yahuya, “Yamundo-randeimbi, ndanühi animboefi ranamboani aboedanesti. Nga dago ng+m+ hüründ+humboane, sihambo mam+, Moses+imbo mam+ asu Erasiambo mam+,” mehu. ⁶ Asu Pita ai moai n+n+hoafi hoafimbo hohoan+moyu, sapo ngorü yimbu babidimbo ai yih+mboyomondühi-wambo. ⁷ Ran+yo asu mbur+ngai ai kosi

munnguambo gabudimafoareapuri. Asu mburiŋgai-ambeahindi hoafi mamɪ ranai hoafiyohü yahoya, “Nimori nda wandi nimorani ro ŋgusüfo pararihini, ŋga se ahandi hoafi himborindomo,” meho. ⁸ Ŋga Pita, Sems, Son ai himboapomemoyosi, ŋga asu Sisas yangiri ai-babidimbo ranühi manüŋgu. ⁹ Asukai hifi wafuwanipoedi hihiriyafu hanimondühi Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Se yowani nini-hoafi hoafindimboemo nine-moatükuni hoeimarundi ranahambo. Ŋga hibadu ŋgomombo Nindou Hondü ai yifihündi botindifiyuanɪ animbo nimorehi nindowenihɪ ranaheimbo hoafindimo,” mehupuri. ¹⁰ Asu Sisas hoafimayu ra hohoanimoyomo kikihirundühiyomo ahamundihoari simbori ndüwuriyafundühi yahomoya, “Sisas hoafimayu yifihündi botife ra ninea?” mehomo. ¹¹ Asu Sisasimbo düdurüwühi yahomoya, “Nimboe ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ai hoafiyomondühiya, ‘Eraisa boatei animbo tükündifimbui,’ mehomo?” mehomondamboyu. ¹² Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Aiana anihondumbo anahomo raru hoafeyomo, Eraisa boatei animbo tükündüfi munnguambo moatükuni ra diboadondeambui. Ra anihondanesi, ŋga Godindi bukambe hoafi apeniŋgo ranai yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou Hondü ai asübusi afindi ndemüduani nindou afindi ai ahambo moanipo-ani mbiseimboyei?’ meho. ¹³ Ro siheimbo hoafehandüri, Eraisa ana tüküfimboani. Godindi bukambe hoafi

yare meŋgoro süngu nindou aiana moaruwai hohoanimo rand+himboyei nine-moatükun+ ai refembo hohoan+momaye süngu,” mehu.

Sisas ai nimori moaruwai nendi nimareimbi aboedambomariri

(Matyu 17:14-21; Ruk 9:37-43)

¹⁴ Sisas ai, Pita, Sems asu Son babidimbo süngururü-rundeimbi bidifiri sowanambo mahomo. Ai homo hoeirundane ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ranai Sisasimbo süngururü-rundeimbi bidifiri babidimbo hoafinambo simbori simbori-memondamboyo nindou afindi ranai ahamumbo wakire meŋgoro.

¹⁵ Ranিয়ে asu nindou afindi ranai Sisas hoeir+hor+ hehimbo hepünehindühi ahambo hihifimbo pipimayehei hei. ¹⁶ Sisas ai düdufipurühi yahuya, “Se ninimboemo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi babidimbo hoafinambo simbori hoafimemoa?” mehupuri.

¹⁷ Ahei mbusümo nindou mam+ ai hoafiyuhi yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro wandi nindowenih+ nimori moaruwai nendi ai ahandi flambe nimarimbo hoafikoateyu-marandambo sihambo sowanambo sahümind+ asihühi.

¹⁸ Asu moaruwai nendi ranai farifendowohü wakifoareran+ hifin+ piyu yangurimbo yahamonafi ngas+ho wut+puiar+yuhü yahafi hihopor+yu arandi. Asu ro sihaf+ sünguru rundeimbiimbo moaruwai nendi ranahambo raguanambofembo düdumeheapuri, nga ai ngir+indimo,” mehu.

¹⁹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Se ana moai an+hondümbor+hindi. Ro nünğun+mb+imboyo sebabidi man+imboaha?”

Asu ro nūngunimbimbo s̄hei t̄iŋirifo ra mandaham̄ndiha? N̄imori ra ndūhi sahor̄im̄ndei s̄üh̄si,” mehund̄ri. ²⁰ Asu ahambo s̄ūngururū-rundeimbi ai n̄imori ra sowarūndūmo Sisas sowana mah̄ifomondamboyu moaruwai nendi ranai Sisas hoeirirūhi n̄imori ranahambo wak̄imafoarera h̄if̄n̄i piyu h̄ih̄ire amoahirerandūhi yaŋgur̄imbo yahomonaf̄ ŋgas̄iho wut̄ipuiar̄mayu. ²¹ Sisas ai af̄indambo d̄ūdurirūhi yahundoya, “N̄imori nda nūngunimbimboyu ndahurai ramefiyuwa?” Asu af̄ndi ai yahuya, “Ak̄idouyuambe piyu hayamboani raraoyu arandi. ²² Muŋguambo si moaruwai nendi ranai n̄imori ranahambo haiambe asu h̄imon̄i wak̄ifoareri arandi. Se n̄n̄i-moat̄ukun̄i refemboayaf̄i ana, se h̄ipoambond̄iwamunūhi fand̄ihawamun̄i,” mehu. ²³ Asu Sisas ai af̄indambo hoaf̄iyundūhi yahuya, “Se n̄imboe hoaf̄iyaf̄uh̄iya, refemboayaf̄i ana, fand̄ihawamun̄i masafa? An̄ihondūmbo-reandeimbi n̄indumbo ana muŋguambo moat̄ukun̄i ra t̄iŋūmbūyopoani,” mehu. ²⁴ Asu n̄imeh̄ūnou af̄ndi ai h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifiyuh̄i hoaf̄iyuh̄i yahuya, “Ro an̄ihondūmbor̄iheambo-anah̄isi, ŋga se koe wambo fand̄ihawand̄ira an̄ihondūmbo-nd̄iheamboane,” mehu. ²⁵ Asu Sisas ai hoeireandane n̄indou af̄ndi ranai p̄ip̄iyei hei wak̄imar̄ihoramboyo asu moaruwai nendi ranahambo hoaf̄iyundowoh̄i yahuya, “Moaruwai nendi, se n̄indou ndanahambo rar̄iworani h̄imbot̄uh̄ifoyu asu hoaf̄ikoateyu arandi. Se n̄indou ndanahandi fiambeah̄ndi kod̄iboawandi, ŋga asu se as̄ūkai yowan̄i far̄ifembopoani,” mehundo. ²⁶ Asu moaruwai

nendi ranai heiyohüyo nïmori ranahambo yabadi-rani hifiñi pïmayuwa yare siheri hayambo makosi-foendi. Asu nïmori ranai yifi nahurai menguruwamboyei nindou afindi ranai yifi-yumboani masei. ²⁷ Nga asu Sisas ai nïmori ranahambo warihü kifi botiriri hiniñgimarira manüngu. ²⁸ Asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi hafomo worambe nïmarïmombo düduyafundühi yahomoya, “Nïmboe ro moaruwai nendi ra raguanambofe-koatemayefa?” mehomondamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Godimbo didibafifenambo animbo moaruwai nendi ndahurai ana raguanambofe-ndürimboane,” mehu.

*Sisas ai ahandi yifiyo hefembo botife ranahambo wataporïmbomarandi
(Matyu 17:22-23; Ruk 9:43-45)*

³⁰ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo rani ngoafi ra hiniñgïru houmbo Gariri hifi mbusümo mahomo. Ai ramefundï ra nindou fifirïndïhimunimboyei yahomo houmbo didïmoamboemo ranühi mahomo. ³¹ Sisas ai hoafiyupurühi yahupuriya, “Nindou Hondumbo ana hïfokoeffimbo-hünda nindouyei warihündïhorimboyei. Nga aiana ngimi nïmbïndu hayambo asukai yifihündï botïndïfimbui,” mehupuri. ³² Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafi ranahandi nïmïndï ra moai fifirundi, nga ahambo düdufimbo yihïmbomaruri.

*Düdi adükarî hamîndayua
(Matyu 18:1-5; Ruk 9:46-48)*

³³ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbî babîdî homo Kaperneam ngoafîhü tüküyafu houmbo worînambo homo mafarîyafundî. Ranîyu asu ranühî nîmarümbo hoafîyupurühî yahuya, “Nîmboe se nafîmbo sîmborî hoafîmemo sînîmoa?” mehupurî. ³⁴ Nga asu moai ahambo süngururü-rundeimbî ai sîmborî hoafîyomondo sapo nafînî sîmborî hoafîmemo ra nindou düdi adükarayu yahomondühî wambo. ³⁵ Sisas ai nîmarümbo ahandî hoafî sowandümo homorundeimbîmbo hoafîmayupurambo mahomo. Ai hoafîyupurühî yahuya, “Nindou düdi adükarî bogorî nindou tüküfemboayu ana, ai ndürîkoatendu haya munğuambo nindouyei moanî ratüpuriyu randeimbî-mbîyuwamboane,” mehu. ³⁶⁻³⁷ Sisas ai nîmorî akîdou serümündü ahamundî mbusümo hînnîgîrîrî warîhü kîkîhîrîmündî nünğumbo yahuya, “Nindou düdi nîmorî akîdou ndahuraimbo wandî sünguna afarîheirü ana, ra wamboane afarîhendîrî. Ai wambo yanğîrîyopoanî, nga nindou düdi wambo koamarîhendîra makosahî ahambo kapeihani,” mehu.

*Nindou sîhefombo moaruwaifemunîkoateayei
ana, sîhefî nğunindanei
(Ruk 9:49-50)*

³⁸ Son ai hoafîyundohü yahuya, “Yamundo-randeimbî, ro hoeirîhundani nindou mamî sîhafî ndürînambo moaruwai nendî hefoaremarandî. Ranîyo asu ahambo yowanî masahundo, nîmboe ai

sihēfi sīrambeahīndiyupoanī sefahumbo,” mehu ³⁹ Sisas ai hoafiyuhī yahuya, “Se yowanīyahondopoanī. Nindou dūdi ai hepūnīfeimbi moatūkunī wandī ndūrīnambo rawareandī ana, ngīrī wambo moaruwai hoafundīrī. ⁴⁰ Nindou dūdi sihefīmbo moaruwaimbo-femunīkoateayu ana, ai sihefī ngunindani. ⁴¹ Ro anīhondūmbo-anahī hoafehapurī. Nindou dūdi ai hoeireanīnanī se Kraisīndī-yafanī sīhambo hoe fuyamūdī asaganīnī nindou ranai ahandī takīnī hondū ra sūngunambo ndemūdūmbui,” mehu.

Moaruwai hohoanīmo ai anīhondūmbofe hīfīnambore arandī

(Matyu 18:6-9; Ruk 17:1-2)

⁴² Sisas ai hoafiyuhī yahuya, “Nindou nīmorī akīdou ai wambo anīhondūmboreandīranī asu nindou ngorū ai rariranī moaruwai hohoanīmo sūnguarandī ana, nindou ranahambo nīmoei pefi hūputūpuimūdī mburumbo hoe hohoe afīndambe safoefiyuwani yīfīmbiyuwamboane. ⁴³⁻⁴⁴ Sīhafī watīṅarī ai randeanīnanī moaruwai hohoanīmondafūhī ana, asu kandīhawandī. Nga warī ngorū karīhoayowanī fi bīdīfirī yangīrī koadūrūmbo nīngombo ra aboedane. Nga fi munṅuambo hai dīkīrīfekoateyorandeimbi ranambe pifenīnanī hanī ranana moaruwaiane. ⁴⁵⁻⁴⁶ Se sīhafī tīṅarī ai randeanīnanī moaruwai hohoanīmondafūhī ana, kandīhawandī. Nga tīṅarī ngorū karīhoayowanī fi bīdīfirī yangīrī koadūrūmbo nīngombo ra aboedane. Nga fi munṅuambo hai dīkīrīfekoateyo randeimbi

ranambe pifin+nani hanı ranana moaruwaiane.
⁴⁷ Sihafi himboari ai randean+nani moaruwai hohoanımondafühi ana, hündıhawandı. Nga himboari mameimbi yangrıyo hefe God ngınındı hıfandarandı ranambe kefoefe ra aboedane. Nga himboari yimbuimbüyo hefe hai didırifekoate koadürümbo horoweimbi ranambe pifen+nani hanı ranana moaruwaiane.
⁴⁸ Asu hai ranambe kımongımo nindoumbo asahüsihündıri ranamboanı ngıri yıfısafındeı. Asu hai ahei fi tikırarandıri ranamboanı ngıri dikıriındıfeyo. ⁴⁹ Munguambo nindou ranai ahei fi aboedıfemböhünda Godımbo sesı sıhefembo namı paparıhındı yahurai anımbö hainambo tıngırifo ndahümündimboyei.
⁵⁰ Namı ana aboedı moatükun-anesı, nga asu namı ranai ahandı aparı ra hınıngıreandühi wanayo ana, budesowanı aparıkoateayo ra ahandı aparı asükai ngıri koadürü koadüründıfe hınıngıındıfeyo. Nga se namı aparayo nahurai aboedı hohoanımo süngundıhındı sıhei wandafı mamıyeı mbusümo,” mehu.

10

*Nımorehi semındıhündı hınıngıfe hoafı
 (Matyu 19:1-12; Ruk 16:18)*

¹ Sisas ai ranı hıfi ra hınıngıre haya Sudia hıfına Sodan hoe ngörü-goesürünı barıhoei mahu. Ranühi nindou afındı ahandı süngu tümareandamboyu asu yamundımareandıri ai yaremarandı süngu. ² Farisi nindou bıdıfıri ai Sisasımbö-so tüküyafu houmbo asu randıhuranı Sisas ai boarıbadamündı ngörü

hoafi hoafi+mbiyuwambo yahomo houmbo raru hoeimarüwuri. Ai Sisasimbo düdurüwurihi yahomoya, “Nindou mamî ahandî nîmorehî hîningîfembo ehu ana, asu sîhefi ahînümbî hohoanîmo ranahambo wangeimandîyo?” mehomu. ³ Asu Sisas ai sîmborî hoafiyupurühi yahuya, “Moses ai nîne-ahînümbî hohoanîmo masagapura?” mehu. ⁴ Farisi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Moses ai hoafiyuhî yahuya, ‘Nindou ai pepa fihî sürü pande dagadowohü koandîhendani ndemîndî haya ngomboe,’ mehu,” mehomu. ⁵ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Moses ai hoafi sîhamumbo masîhendî ra Godîndî hoafi hîmbosîhîmo-rîhoemondeimbi memondamboyu hoafi ra masîhendî. ⁶ Horombo hondü God ai munguambo moatükunî nafîrandühîyu nîmorehî nindowenihî nafîmarapîri. ⁷ Ranîmayo-wamboane asu nindowenihî ai ahandî hondafîndî hîningîndeapîri haya nîmorehühîndîfimbui. ⁸ Rananîmbo asu yimbu ai mamî fi tükündafîneamboafe. Asu nindou ra yimbuyafepoanî, nga mamananafe. ⁹ God ai nindou yimbu ra mamambemareapîrane, nga nindou didai ngîri yikürübündeapîri,” mehu ¹⁰ Süngunambo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babîdi worambe nîmarîmomboemo nîmorehî semîndîhünda hîningîfembo hoafi ranahambo düdumarüwuri. ¹¹ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nindou düdi ai ahandî nîmorehî ra moei yahu haya hîningîreandühî asu nîmorehî ngorü asemüdu ana, ai ahandî weyangîruhüdîdî

ranahambo moaruwaimboreandühi nimorehi sisihimoyuhani. ¹² Asu nimorehi ai nindowenihî hinîngireri haya ngorü nindowenihî aserimîndo ana, ai-amboani nindowenihî birabiriyohane,” mehu.

*Sisas ai nîmoakîdoubou God ai aboedî aboedîmbîreandûramboane mehu
(Matyu 19:13-15; Ruk 18:15-17)*

¹³ Nindou ai Sisas sowana nîmoakîdîbou ra fufurîhümündi tükümehindî ai aheimbo warî nandîfendürîmbohünda. Nga asu süngururü-rundeimbi ranai nindou ranaheimbo ngîninîndîmarundürî. ¹⁴ Asu Sisas ai ra hoeireanda mayoa, ahamumbo ngusüfoambe nîmbîmayupurî. Asu ai hoafîyuhî yahuya, “Nîmoakîdîbou ra ndühi aheimbo hinîngîrîndürâ wambo sowana mbîsîhüsi. Nga ngîrî bobohîndündürî. Nga God ngîninîndî hîfandarandî ra nîmoakîdîbou ndahuraiyeiane.

¹⁵ Ro anîhondümbö-anahî hoafehandürî. Nindou düdi God ngîninîndî hîfandarandî ra nîmorî nahurai tüküfekoateayu ana, ai ngîrî ranambe kebuai ngu,” mehu. ¹⁶ Asu Sisas ai nîmoakîdoubou warîhü kîkîhîramündündürî mbura aheimbo warî nandearühî God ai aboedî aboedîmbîreandûramboane mehu.

*Nindou napo afîndeimbi
(Matyu 19:16-30; Ruk 18:18-30)*

¹⁷ Sisas ai botîfi hayambo hüfuane asu nindou mamî ranai pîpîyu hu ahandî hangîfoani yimîndohonambo mamaru. Ranîyu asu ai düdufihî yahuya, “Yamundo-randeimbi Aboedî, ro nînüngundîheandühi yangîrî koadürü

koadürümbo manimboahi?" mehu. ¹⁸ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahundoya, "Nimboe se wambo aboedi asafindira? Moai nindou d+d+ ai aboedyu, nga God mam+ ai yangiri ani aboedayu. ¹⁹ Se ahinümbi hohoanimo nda fifrowandi: Se nindou hifokoefepoani, se nimorehi sishimopoani, se hühbuhünipoani, se nindou ngorümbo tikefe hefe pap+hoafipoani, se nindouyei kaki napo semindimbo tikai hoafipoani. Asu se sifah+ meapembo ndondondowapiri," mehu. ²⁰ Asu nindoumayu ranai hoafiyuhi yahuya, "Ro akidouyahambe sini haponda munguambo rani ahinümbi hohoanimo ra himboriya sünguriheambo-anahi," mehundo. ²¹ Sisas ai nindou ranahambo hübudurirühi hipoamborirühi hoafiyuhi yahuya, "Awi se mam+moatükun+ mbonimborandifimbo-anafi. Se ngafi mungu-moatükun+ as+hoef+ ra kakifihimbo koand+hoefühi ranifihindi kaki ndowandifi. Asu kaki ra napokoatemayei aheimbo dabadüri. Rananimbo s+hambo tak+ni sünambe yagodoninimboe. Asu rananimbo se wambo süngundowandiri," mehu. ²² Nindou ranai hoafi ra himboriyu hayambo afindi hohoanimo kapeihi ndamefiyu ai napo afindeimbi-wambo. ²³ Raniyu asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hübudureapuri haya hoafiyupurühi yahuya, "Nindou napo afindeimbimbo ana t+nyomboane God ng+n+nd+ hifandarandi ranambe kefoefembo ana," mehu. ²⁴ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafi ranahambo mahepünafundi.

Raniyo asukai hoafiyupurühi yahuya, “Wandi nimoakidibou, God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo ana tñümbi safane. ²⁵ Tñümbi safane napo afindeimbi ai God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo! Nga Kemor ai hoeari kakimbo nir ambe ranambe karefoendi ana, tñümbiyopoani,” mehu. ²⁶ Asu raniyomo ahambo süngururü-rundeimbi ai afindi hamindi hepünafundühi ahamundihoari simbori ndüwurimefundi. “Rawefeyo ana, asu didai yangiri aboedambomandifia?” ²⁷ Ai ahamumbo hübudureapurühi yahupuriya, “Ndan moatükuni ana ngiri nindou aheihorandi hindi. Nga God animbo randeambui. God ai-animbo muŋguambo moatükuni randeambui,” mehu. ²⁸ Asu Pita ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Ro muŋguambo moatükuni hininngirihu hohu shambo sünguarihunini,” mehuamboyu. ²⁹⁻³⁰ Ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro shamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri. Muŋguambo nindou didiyei ai aheingoafi, apodohomani, rehimami, hondafindi, nimori asu nümbüri wambo süngufembo hündambo hininngari hindi ana, ai 100 raniwami nandhi ndahümündeimboyei. Asu ai hifi ndanühi ni boadeiambe ndahümündeimboyei. God ai muŋgu moatükuni dagadürümbui horombo ai masi hehindi ra ngasündhi hehimbo ndahümündeimboyei. Ai wori, apodohomani, rehimami, nimorehi, boagiri nimorekidi bou asu nümbüri ndahümündeimboyei. Asu aheimbo moaruwaimbo-ndihindürimboyei, nga ai yangiri

koadürümbo ndahümündeimboyei. ³¹ Nindou afiñdi didiyei ai haponda horomboehindi aiana süngunindeimboyei, nga haponda süngunaye ai-animbo horombondahimboyei,” mehu.

*Sisas ai ahandi yifimbo ngimimbo hoafimayu
(Matyu 20:17-19; Ruk 18:31-34)*

³² Sisas ai Serusaremnambo ahandi süngururü-rundeimbi babidi mahafomo. Nga asu Sisas ai horombofi mahafua raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai afiñdi hohoanimo-memondamboyo asu nimorehi nindowenih ahamundi süngu mahahüsi ranai afiñdi hohoanimomaye. Asükaiyu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi sepurimündü haya huh nini-moatükun ahambo tükufemboayo ranahambo wataporimbomarapuri. ³³ Sisas ai

hoafiyuh yahuya, “Himboriyomo, sihir ana Serusaremnamboanefi ahahifi, nga ranüh-animbo Nindou Hondü ranahambo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu Godimbo sihou-rundeimbiyomondi warihündüfimbui. Rananimbo asu rani nindou ranai Nindou Hondü ranahambo yifimbiyuwamboane mbisimboemo. Asu ranahambo Suda-yafe ndifoyei warihündi horimboyei.

³⁴ Nindou ranai ahambo tikifindahüdo asu guri tifindahindo ndühümboyei. Asu ahambo harindimondomboemo ndifurimbi moatükuninambo hifokoandüwurümboemo. Nga asu ngimi sindu hayambo-animbo asu yifihündi asükai botindifimbui,” mehu.

*Sems asu Son ai adükari tüküfembo
hoafimefani*

(Matyu 20:20-28)

³⁵ Sems asu Son Sebedindi nĩmori yimbu ai Sisasiĩmbo-so tükümeñeandi. Raniyafani hoafiyafandühi safaniya, “Yamundo-randeimbi, ro sihambo yihoehimbo mamimoatükuni randowandi sehoahoa düduarĩhoanini,” masafani. ³⁶ Sisasi ai düdureapĩrũhi yahuya, “Se wambo nini-moatükunimboyafani refepĩrimbo yifirayafana?” ³⁷ Ai hoafiyafandühi safaniya, “Se sihafĩ himboamupuimbo-randeimbi fondi raniwami nĩmarifi hifandarandi ana, ro yifirayehi se ndowandifimuni se amarifi fondi ranambe nĩmandefomboane. Nga asu rananiĩmbo ŋgorũ ai warĩhondũnĩndu asu ŋgorũ ai kadũdaniyu mbĩrandamboane,” masafani. ³⁸ Sisasi ai hoafiyupĩrũhi yahuya, “Se ana moai fifirĩneandi nĩne-moatükuni se düdueñeandi ranahambo. Se asũbusi ro semĩndĩmboayahĩ ra mandowandifaniyo? Asu se ro hundũrayahi yahurai ra hundũrũmandafaniyo?” mehu ³⁹ “Ranana randĩhoamboyehi,” safani hoafimefani. Asu Sisasi ai hoafiyupĩrũhi yahuya, “Se tiŋĩrĩfo ra ndowandũmboemo ro asahamĩndĩhi nou. Asu ro hundũrayahi yahurai se-amboani hundũrũndĩmboemo. ⁴⁰ Awi, ro sihafaniĩmbo ŋgĩrĩ yini mbĩsahapĩrĩ wandĩ warĩhondani asu kadũdani nĩmarĩmbo ra. Nga bidifirĩ nĩndou anĩmbo rani fondi raniwami ana nĩmandeimboyei. Rani fondi ranana aheimboyo ndĩndofe hĩnĩŋgĩmefeyo,” mehu. ⁴¹ Asu sünguru-ndeimbi 10 ranai ra hĩmborĩyomo

mburumbo asu Son, Sems ahafanimbo nginindimarupiri. ⁴² Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo munguambo mborai yahupuri hürihepuri hayambo hoafiyupurühi yahupuriya, “Suda-yafe ndifo nindou mamí ranahambo dükaríhorühiya hifandirandeimbi asei. Se fifiríhindi hifandirundeimbi ai ahamundi nginindi ra munguambo nindoumbo nafuimbohünda. Asu ahei adükarí hamíndí horomboyafu homondeimbi, ai ahamundi nginindinambo munguambo nindoumbo hifandaründürí. ⁴³ Nga se raní süngundumboemo. Nga nindou dídai adükarí tüküfembo ehu ana, ai moani faríhairandeimbi nahurai mbínünguwamboane. ⁴⁴ Nindou düdi ai adükarí hamíndí tüküfembo hohoanimoayu ana, ai munguambo nindouyei moani ratüpuríyu randeimbi tükümbífiyuwamboane. ⁴⁵ Mamí yahuraiane, Nindou Hondü ai hifinambo makusu ra nindou ai ahambo faríhefimboyopoani. Nga ai ahandí yangírí nínngo hohoanimo ra nindou ranaheimbohünda hiníngífehü aboedambofendürímboyu makusu,” mehu.

Sisas ai nindou himboatíharí aboedímarírí

⁴⁶ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babídímbo Seriko ngoafíhü tükümfundi. Ai tüküyafu mburu nindou afíndí safí raníbabídímbo heiane, Bartimeus Timeusíndí nímori himboatíharí kakí napombo moako moakoyu randeimbi ranai nafíkímí mamaru. ⁴⁷ Ai Sisas Nasaretíhündí akímí asünu hoafí ra himboríyu haya puküna hoafí karíhoehü

yahuya, “Sisas, Defit+ndi ahuir+, se wambo h+poamborowand+ri+,” mehuamboyo. ⁴⁸ Asu Nindou af+ndi mahei ranai nindou h+imboat+har+ ranahambo afoai hoaf+ k+k+rand+fi+ masahundo. Nga nindou ranai asukai pukuna hoaf+ kar+hoehü yahuya, “Sisas, Defit+ndi ahuir+, se wambo h+poamborowand+ri+,” mehundo. ⁴⁹ Sisas ai nüngumbo hoaf+yuh+ yahuya, “Nindou ranahambo hoaf+yahundoan+ ndühi mbüsünu,” mehuamboyo. Asu nindou af+ndi ranai h+imboat+har+ ranahambo mborai masahundo. Ai hoaf+yahindowohü seiya, “H+h+fi+ h+h+fi+ kapeihü bot+yafo! Nga Sisas ai s+hambo mborai mehu,” masahundo. ⁵⁰ Raniyo nindou h+imboat+har+ ranai hor+pirohoei piyu haya ahandi ng+s+har+ hoear+ yare s+hai haya Sisas+imbo sowana mahu. ⁵¹ Sisas ai düdurirühi yahuya, “Ro s+hambo n+n+nününgufen+n+imboyo se hohoan+moayafa?” mehundoamboyo. Asu h+imboat+har+ ranai s+imbor+ hoaf+yuh+ yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbi, ro asukai h+imboar+nda samboanah+,” mehundo. ⁵² Sisas ai hoaf+yundowohü yahuya, “Se an+hondüamboarowand+ ran+ süngumbo aboed+yaf+imboanaf+, nga haf+,” mehundoamboyo. Asu mam+har+ asukaiyu hoeireandühi Sisas+imbo naf+süngu süngumarüri hu.

11

*Sisas ai Serusarem ngoafambe adükari bogori
nindou nahurai tüküme fiyu
(Matyu 21:1-9; Ruk 19:29-38; Son 12:12-15)*

¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Serusarem ngoafikimi akimi tifiirundühiyomo Orif hifi wafuhi Betefage asu Betani ngoafihü tüküme fundi. Ai ahambo süngururü-rundeimbi yimbu koar+hepirühi yahuya, ² “Ngoafi gogu anaŋgo ran+nambo ngafani. Se ngoafambe tükündafineandühi donji hoarifi nindou ai horombo semindi hokoate nim+fihi wof+nambo h+mond+ndümo h+n+ng+ndundan+ n+ngowa n+mehünou hoeind+neamboyafani. Se wofi fufur+nd+hene hena ndowand+fan+ dügüfani. ³ Asu nindou mam+ ai s+hafan+imbo düdündüfi+rühi+ya, ‘Nimboe donji ra sowand+fan+ ahüfana?’ ehu ana, asu se hoaf+ndaf+nandowohü an+imboya, ‘Adükari ai ranambo ratüpur+indu mbunda ngiri amitata koand+hendi,’ mb+safani,” mehu. ⁴ Ai hafan+ hoeir+neandane donji ranai naf+n+ wor+ naf+tambe k+mi h+mond+rundümo h+n+ng+rundan+ man+ngo. ⁵ Ai wofi fufur+heneandane, nindou ak+mi man+ngomo ranai düdurüp+rühi yahomoya, “Se n+n+nün+ngufemboyo donji ra wofi fufurar+heneanda?” mehomondambo-yafani. ⁶ Asu Sisas ai hoaf+mayup+r+ süngu s+mbor+ hoaf+mef+napuri. Ran+yo nindou-memo ranai donji ra semindi hombo ahafan+imbo y+ni mehomop+r+. ⁷ Ai donji ra sowand+fan+ hüfan+ Sisas+imbo-so tüküyaf+ne ahafand+ hoandar+ hoear+ ra donjiwam+ manand+neanda ran+wam+ Sisas ai mamaru. ⁸ Ran+yei nindou af+nd+ ranai ahei ng+s+har+ hoear+ yimünd+bad+hümündi naf+n+ kor+hi hei asu bid+id+if+r+ ai mbeyemü

nahurai hutühümündi korimar̄hi hei. ⁹ Nindou af̄ind̄i ranai pukūna hoaf̄i kar̄ihendüh̄i seiya,
 “God̄imbo h̄ih̄ifi-h̄ih̄ifi-mboane!

God ai nindou Adük̄ar̄ind̄i ndür̄inambo
 asūnu ranahambo aboed̄i
 aboed̄im̄bir̄iramboane.

¹⁰ Sihef̄i amoao Defit̄ind̄i s̄irambeah̄ind̄i
 adük̄ar̄i bogor̄i hapondan̄i sihef̄imbo
 h̄ifand̄iyomun̄imboayu ranahambo God
 ai aboed̄i aboed̄im̄bir̄iramboane.

God n̄imoamo hondū amaru ranahambo h̄ih̄ifi-
 h̄ih̄ifi-mboane!”

Buk Song

118:25-26

masei. ¹¹ Sis̄as ai Serusarem̄h̄ü tük̄üfi haya
 hu God̄ind̄i worambe mun̄gu-moatük̄un̄i
 hübudura wak̄imareand̄i. Nga asu ndeara
 n̄im̄b̄ifembo yanḡir̄imayowamboyo ai ahambo
 süngururū-rundeim̄bi ¹² ran̄ibab̄id̄imbo Betani
 ngoaf̄inambo h̄ih̄ir̄iyafu mahomo.

*Sis̄as ai fik hoandas̄üfo n̄im̄ind̄i nahurai rana-
 hambo yowan̄i h̄is̄iyopoan̄i mehu*

(Matyu 21:18-19)

¹² Ngorū sinambo Betani ngoaf̄ih̄ünd̄i
 s̄ifomondüh̄iyo, Sis̄as ai wembombomayu.

¹³ Ran̄iyu fik n̄im̄ind̄i ranai ak̄idou an̄gun̄i saf̄i
 emündū af̄ind̄i momor̄iyo haya man̄ingowa
 hoeimareand̄i. Ai fik h̄is̄i kiar̄ih̄ipo yahu
 haya ak̄im̄i h̄imboambo mahu, nga ai moai
 h̄is̄i mam̄i amboan̄i kiarowa hoeirir̄i. Ai
 emündū yanḡir̄iyo af̄ind̄i momor̄imayo, sapo
 ranana fik h̄isambeyopoan̄i, nga ran̄imbo
 wamboyo. ¹⁴ Sis̄as ai fik n̄im̄ind̄i ranahambo
 hoaf̄iyundowohū yahuya, “Se yowan̄i
 asūkai h̄is̄iyowan̄i nindou ai fik ses̄ipoan̄i,”

mehuamboyo. Asu ahambo süngururü-rundeimbî ai hoafi hoafimayu ra himborimemo.

Sisas ai Godîndî worambeahîndî nindou kakî semîndîmbo ratûpurî ratûpurîmemonda hemoafoareapurî

(Matyu 21:12-17; Ruk 19:45-48; Son 2:13-22)

¹⁵ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbî babîdîmbo homo Serusarem ŋgoafiñhü tüküyafu houmbo Godîndî worîna mahu. Ai hu himboyuwane nindou ai ranambe napo kakîfihî sîhou sowandümo raraomarûnda bukürîmafoareapurî. Ai nindou kakî nandu houmbo sîseru asu nindou nîmarîmo ndu kakîfihî sîhou-marundî ahamundî nîmarîfondî ra hîhîre amoahîmareandî. ¹⁶ Asu ai nindou ranahamumbo Godîndî worî ranî papambe fufuemîndî horambo yowanî mehupurî. ¹⁷ Ranîyu nindou ranahamumbo yamundeapurüñî yahuya, “Godîndî bukambe yare hoafi yowohü yahoya,

‘Wandî worî ana muŋguambo hîfîhündî nindou ai ho wambo dîdîbafiñfe worane,’ *Aisaia 56:7, Jeremaia 7:11*

meho. Ŋga se hümbuhüñî nindouyei dîbonapîfe fondi nahurai rawarîhindî,” mehu. ¹⁸ Godîmbo sesî sîhou-rundeimbî bogorîyomo asu ahîñümbî hohoanîmo yamundu rundeimbîyomo ai ranüñî hoafi ra himborîyomo houmbo Sisasîmbo hîfokoeffimbo nafî kokomarundî. Ai ramefundî ra sapo nindou ranai Sisasîndî yamundîfe hoafi ranîmbo hepünahi marîhündâ ranîmbo yîhîmborurüñî. ¹⁹ Asu nîmbambeahî Sisas

ai ahambo süngururü-rundeimbi babidiimbo Serusarem hiniŋgiru houmbo mahomo.

Nindou düdi ai anihondümbofe hondü anihondümboreandühi didibafefiyu ana, ai ndemündümbui
(Matyu 21:20-22)

²⁰ Ngorü-simboani siambeahi Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidiimbo homondühiyo hoeirundani fik nimini ranai nimbimayo. Ai nimbimayowohü emündü asu ahasihari munguambo yapataparimayo. ²¹ Sisas ai fik nimini ranahambo hoafimayundo ra Pita ai fifire haya hoafiyundowohü yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbi hoeiro, fik nimini se hoafimayafindo ranana nimbimayo haya aningo,” mehu. ²² Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Se Godimbo yangiri anihondümbondühi. ²³ Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri. Nindou mamai ai yimbu hohoanimokoateyuhü nimoei wafu ndanahambo siriwara-ambe karihoefi hanifi ehu ana, ai hoafimayu süngu randifemboe. ²⁴ Ranimboane ro sihamumbo hoafehapuri, se nini-moatükuni semindimbo anihondümborundühi ndahumindemboyefi yahomo houmbo didibafefundühi ana, rani-süngunambo animbo ndowandumboemo. ²⁵⁻²⁶ Asu se botindafu niŋgomombo didibafindafundühi nindou ngorü ai sihambo moaruwai ramareandi ra hohoanimoayafi ana, amboawi mbisafindo. Ranimbo asu God ai simbori sihafihohoanimo moaruwai ra amboawi mbüsümbui,” mehu.

*Sisasimboya düdi sishambo nginindi
masaganini yahomo houmbo düdumefundi
(Matyu 21:33-46; Ruk 20:1-8)*

²⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo asukai Serusarem ngoafihü tükumefundi. Sisas ai Godindi worambe huane Godimbo sesi sishou-rundeimbi, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu bogori nindou ai ahambosowana mahomo. ²⁸ Ai Sisasimbo düdururühi yahomoya, “Se ndani nginindi ra nahanihündambo sowandifimboyafa? Didandi nginindi nda sishambo masaganinamboyafi ndani ratüpurirawarowanda?” mehomondamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Roamboani sishamumbo simbori mamidüdufe düdundiheapurimboyahi. Se wambo simbori hoafemondindirana, asu ro ndani ratüpurirratüpurimbo nginindi düdi masendirira hoafindahapurimboyahi. ³⁰ Se wambo hoafiyomondindirana, Son ai nindou hundürüramarandi nginindi ra Godindi-mayoyo, asu hifi ndanühindambo nindou-yomondimayoyo?” mehu. ³¹ Ai ahamundiholari simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Sihiri Godindimayoane asefi ana, ai shefimboya asu nimboe anihondümbofe-koateayomoa? mbüsümbui. ³² Nga shiri hoafiyefühiya hifinindi nindou-yafemayoane asefi ana, asu munguambo nindou ai fifirihindi Son ai Godindi hoafiyu-randeimbani,” mehomo. ³³ Ranimboyo ai hoafiyomondühiya, “Moai fifirihundi,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori

hoafi+yupurühi yahuya, “Roamboani düdi nginindi masendiri ra ngiri hoafindahipuri,” mehu.

12

*Nindou moaruwai wain nümbüri
hifandimarundi kafoefe hoafi
(Matyu 21:23-27; Ruk 20:1-8)*

¹ Sisas ai Suda-yei bobaagori ranahamumbo kafoefe hoafi hoafi-yuhi yahuya, “Nindou mamai ai wain nümbüri nümbürira mbura ginrimayu. Waini hisi ra bubutükimbohünda hifi ambe kikirra mbura nümbüri ra hifandimbo dago hura hinngimareandi. Nümbüri ra ngorü nindou-yomondi warühi kaki semindi ratüpurimbo hinngire haya ahandihoari anguni hifina mahu. ² Waini ranai hisi-mayowamboyo nümbüri aharambüri ranai ahandi ratüpuriyu randeimbi koamariheirü. Ai nguwanü nümbüri ranambeahindi sesi bidifiri mbisabudowa yahu haya. ³ Nga nümbüri hifandimarundi ranai ratüpuriyu-randeimbi ranahambo mburündümo houmbo bubururü mburu nini akidou warambefendokoate koamarihawuri. ⁴ Asu nümbüri aharambürimayu ranai asukai ratüpuriyu-randeimbi ngorü koamariheirü. Ranayo ranahambo amboani mbiro buruwuri mburümbo moaruwai moaruwaimbomarüwuri. ⁵ Asukai ngorü ratüpuriyu-randeimbi koamariheirü. Nga ranahambo hifokoamarüwuri. Asu asukai süngunambo ahandi ratüpuriyomo rundeimbi afindi koamarihepuri. Nümbüri hifandirundeimbi ranai bidifiri buburupuri

koamar+houpuri asu bi+di+fi+ri hi+fokoamarupuri.
⁶ Nindou nübür+ hi+fand+marundi sowana
 koehefembo ra nübür+ aharambürü ahand+
 ŋusüfo parireimbi ni+mor+ yan+gi+ryu manüŋgu.
 Nga bi+di+fi+ranambo ahamumbo sowana
 koamar+heirü. Af+nd+ ai hoafi+yuh+ya wand+
 ni+mor+nd+ hoafi ani+mo hi+mbor+nd+imboemo
 yahu haya koamar+heirü. ⁷ Nga nübür+
 hi+fand+marundi ranai ahamundi+hoari si+mbor+
 hoafi+yomondüh+ yahomoya, 'Ndanana nübür+
 aharambür+nd+ ni+mor+ani. Si+hi+ri ahambo
 hi+fokoand+hurüh+ ani+mo nübür+ ra
 si+hefi+mbeyo-wamboane,' mehomo. ⁸ Raniyo
 ni+mor+ ranahambo ki+ki+hi+ründümo mburu
 hi+fokoarüwuri houmbo ahand+ fi+ni+moko ra
 wain nübür+ gi+ni+ri hundüni pimarüwuri,"
 mehu ⁹ Asu Sisas ai düdufihi yahuya, "Nübür+
 aharambür+ ranai ni+ni+nüngumandea? Ai
 düdü wain nübür+ hi+fand+marundi ra
 hi+fokoand+apurüh+ wain nübür+ ra ŋgorü
 nendambo asukai dagapurümbui. ¹⁰ Awi
 seana Baiborambe hoafi mapeni+ŋgo ra
 hoeimbarund+yopoani. Ai yare hoafi+yowohü
 yahoya,

Kambohoani wor+imboru-rundeimbi ai
 moaruwaiane yahomo houmbo
 mas+hoemo
 ranane asu hapondani wor+ ŋgi+nem+nd+imbo
 bog+mond+ kambohoani+mbofemboayo.

¹¹ Adükari ai ahand+hoari ramareanda
 tüküme feyoane,

ranane ro hoeir+hundani
 aboed+ham+ndayo," *Buk Song 118:22-23*
 mehu. ¹² Suda-yei boboagori nindou
 ranai fi+fi+rundi ahamumboyo rani kafoe fe

hoafi ra Sisas ai wataporimbomarani. Ranimboyo Sisasimbo ranuhi kikihimindimbo hohanimomemo. Nga nindou afindi ranaheimbo yhimboyomonduhiyo, raru hiningiruwuri houmbo mahomo.

Takis kaki sai hohanimo ranahambo Sisasimbo dudumarihori (Matyu 21:18-19)

¹³ Suda-yei bobaagori nindou ranai Farisi nindou bidifiriyomo asu Herotindi nendi bidifiriyomo ahamumbo Sisasimbo sowana koamarihoupuri. Ai tikefe hefemboya Sisas ai moaruwai hoafi hoafimayu yahombo yahomo houmbo mahafomo. ¹⁴ Nindou ranai homo Sisasimbo hoafiyomonduhi yahomoya, “Nindou Yamundo-randeimbi, ro fifirihumboanefi, seana nindumbo yhimbokoate anihondumbo-anafi hoafiyafi arandi. Seana nindou ndureimbiyei asu ndurikoateyei ranaheimbo moai hohanimoyafi, nga God yifirayu hohanimoane nindou yamundo arandi. Asu se nunguro hohanimoyafa? Romiyafe adukari bogori Sisarimbo takis kaki saimbo ra ahinumbiyo, waniyo? Asu shiri takis kaki saimbo ra ahinumbiyo, waniyo?” mehomo. ¹⁵ Asu Sisas ai ahamundi woshihoafi hoafi ra fifire haya hoafiyuhi yahuya, “Nimboe se wambo refe hoeifendirimbo ehomoa? Kaki hoari mamii sowarundumo sinimo animbo ro hoeindihia!” mehu. ¹⁶ Nindou ranai kaki hoari sowarundumo homo masabudowamboyu dudureapuruhi yahuya, “Nduri asu sisami nda dadea?” mehuamboemo. Asu ai hoafiyomonduhi

yahomoya, “Sisarindane,” mehomu. ¹⁷ Asu Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Sisarindi moatükunayo ra Sisarimbo ndabudo. Asu Godindi moatükunayo ra Godimbo ndabudo,” mehuamboemo Sisasindi hoafi ranahambo mahepünefundü.

Nindou yifihündi botife hoafi ranimbo Sisasimbo düdumefundo (Matyu 22:23-33; Ruk 20:27-38)

¹⁸⁻¹⁹ Sadyusi ai hohoanimo-yomondühüya, nindou yifiyeyimbi ai ngiri asukai yanggiri botindahindi yahomo-rundeimbi ai homo Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai shefimbo ndani ahinümbi hohoanimo nda sürü papimarandi. Nindou mamü ai nimorehi semündü haya nimorei-koate nindowenihü ai yifayu ana, amonngoandi kai ra akidi ai mbisemünduwamboane. Rananimbo ahandi amonngoandi fondambe nindou wanindimboemo-hünda nimorei kambirineandamboane. ²⁰ Mamimbo apodoho mamü 7 maningomo. Amonngo hondü ranai nimorehi ra semündü haya nimorei mbuimindikoate yifiyuhüyu asu nimorehi ahandi ra ranikimnindi akidimayu ranahambo hiningimareandi. ²¹ Raniyo nimorehi ra asukai akidi ngörü ai semündü haya nimorei kefekoate yifimayu. Raniyo asukai akidi ngörü ranikimnindi ai-amboani mamü yahurai ramefiyu. ²² Mamü yahurai apodoho mamü 7 ranai ramefundü. Raniyo süngunambo nimorehi ranai amboani yifimayo. ²³ Apodoho mamü ranai

nimorehi ra muṅguambo masowandümo. Nga süṅgunambo nindou ranai yifihündi botifeambe apodoho mamî ranai botindafundühi asu nimorehi ra dadî nimorehi manda?” mehomo. ²⁴ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se moai Baiborambe hoafi apenṅgo ra fifirundi asu Godîndi ṅginîndi fifirundi. Ranimboane se mamîkarî hoafayomo. ²⁵ Nindou yifïyeimbi ai asukai yangîrî botehindî ana, ṅgîrî anamîndühi-ndahi asu nimorehühi-ndafu ndühündî. Aiana sünambeahîndî nendî nahurai nîboadeimboyei. ²⁶ Nga nindou yifïyeimbi yifihündi botife ra awi se Mosesîndi buk nîmî akîdou hai imami tükümeḡeyo ra se hoeimbaruyo? Hoafi sürü mapenṅgo ranambe God ai Mosesimbo hoafiyuhî yahuya, ‘Roana Abrahamîndi God-anahî, Aisakîndi God-anahî, asu Sekopîndi God-anahî,’ mehu. ²⁷ God ana yifïyeimbiyei Godî yupoanî. Nga yangîrî nîboadeimbiyei God-ani. Sihei hohoanîmo ana hîhîndî hohoanîmoane,” mehu.

*Godîndi weṅgurühîndi ahînümbî hohoanîmo
(Matyu 22:34-40; Ruk 10:25-28)*

²⁸ Ahînümbî hohoanîmo fifireandeimbi ai süfuane Sadyusi ai Sisas babîdîmbo simborî hoafîmemo. Ranîyu ai hîmborîyuane Sisas ai ahamundî düduḡe hoafi ra simborî aboedî hoafîmayupurî. Ranîyu Sisasimbo düdurirühi yahuya, “Ahînümbî hohoanîmo nahanîyo amurî ranahambo ṅgasünde haya adükarî hamîndayoa?” mehuamboyu. ²⁹ Sisas ai simborî hoafiyundohü yahuya, “ṅgasündeandeimbi ahînümbî hohoanîmo ana ndanane: ‘Israer

se wudɔpoapondɔhi himborɔndei. Adükarɔ mamɔ yangɔrani sɔhefɔ Godayu. ³⁰ Se sɔhefɔ God Adükarɔ ranahambo ɔgusüfoambe muɔguambo, yifiafɔ muɔguambo, hohoanɔmo muɔguambo, ɔgɔnɔndɔ muɔguambo ranambo ɔgusüfo pandɔhorɔ.’

³¹ Ranɔkɔmɔnɔndɔ ahɔnübɔ hohoanɔmoane nda: Se sɔhafɔ wandafɔ mamɔmbo ɔgusüfo pandowandürɔ sɔhafɔ fimbo rawarowandɔ nou. Moai ɔgorü ahɔnübɔ yimbu ndanahafembo ɔgasündeandeimbɔ yangoro,” mehu. ³² Ahɔnübɔ hohoanɔmo fifɔreandeimbɔmayu ranai Sisasɔmbo hoafɔyundohü yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbɔ, se hoafayafɔ ra aboedane. Anɔhondane moai ɔgorüpoanɔmbo God nüngu, ɔga Adükarɔ God mamɔ yangɔrani anüngu. ³³ Ranɔmboane Godɔmbo ɔgusüfoambe muɔguambo, fifɔrɔfe muɔguambo, ɔgɔnɔndɔ muɔguambo ranambo ɔgusüfo pefembo asu wandafɔ mamɔmbo ɔgusüfo pefembo sɔhefɔ fimbo rawehundɔ nou randɔhumboane. Sɔhɔrɔ yimbu hohoanɔmo ra rawarɔhundɔ ana, Godɔmbo sesi muɔgu mandɔfe asu nɔnɔhondɔ hɔfɔkoefe mandɔfe sɔhefe ra ɔgasündeamboane,” mehu.

³⁴ Sisas ai hoeireandane ndore fifɔreandeimbɔ hoafɔ sɔmborɔ hoafɔmayuamboyu ai hoafɔyuhɔ yahuya, “Se God ɔgɔnɔndɔ hɔfandarandɔ ra akɔmɔsafɔ anɔmbafɔ.” Sisas ai yare hoafɔmayua amurɔ ranai ahambo düdufe hoafɔ hoafɔmbo yɔhɔmbomemo.

*Sisas ai düdi Krais-ayu yahu düdumefiyu
(Matyu 22:41-46; Ruk 20:41-44)*

³⁵ Sisas ai Godɔndɔ worambe nindou yamundearühɔ düdufɔhɔ yahuya, “Nɔmboe

ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ai Krai, nindou ra God ai ahandi nendambo aboedambofembo kamafoariri, ranahambo Defitindi nimor-ani ehomoa? ³⁶ Yifiafi Aboedi ai Defitimbo hohoanimo masagadowa hoafiyuhi yahuya,

‘Se wandi warihondü warani nimandifi ngafimbo shafi hürütümbi ra shafi hoarehi hiniñgindiheapuri-mboyahi,’

Buk Song 110:1

mehu ³⁷ Defit ai Kraiimbo Adükari yahundo-marandi, asu nüngunde ahandi nimori mandü-a?” mehu.

*Sisas ai ahinümbi hohoanimo
fifirundeimbo ahini hoafimayupuri
(Matyu 23:1-36; Ruk 20:45-47)*

Nindou afindi ranai yangorimbo Sisasindi hoafi himborimbo hihifi-hihifimayei. ³⁸ Ai yamundeandürühi yahuya, “Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbo hibadihumbo. Aiana warı hoandarümbi hoearı yihuruyo hefe maketambe howani nindou ai ahiniyeihı hihifi-mbirihümüni yahomomboanemo hohoanimoemo. ³⁹ Aiana rotumbo-hünda rotu worambe asu sesesambe ra weangurühindi fondıwamı wagabe nımarıomboanemo hohoanimoemo. ⁴⁰ Aiana nımorehi kaisahoabedi ranaheimbo wosıhoafori hoafıyomondürühi ahei worı kosıründümo asu tikarhoumbo hoandarı hamındı dıdıbafıyafu arundı. Ranıombo-hündambo anıombo papı hoafi yıbobofeambe ahamumbo ana tıñrıfo ra moaruwai hamınd-anıombo ndıamboe,” mehu.

*Nimorehi napokoate Godindı worımbı kakı masıhendı
(Ruk 21:1-4)*

⁴¹ Sıas ai Godındı worımbı kakı hıprı fıkmı nımaruane nımorehi nındowenihı ai hıprı ranambe hei kakı mafoarındı. Nındou kakı afındeımbı ranai afındsafı hıprı ranambe hei mafoarındı. ⁴² Asu nımorehi napokoate kai ranai hamburı kakı yımbu toea sepırmındı ho hıprı ranambe mafoareapı. ⁴³ Sıas ai ahambo süngururü-rundeımbımbı mborai yahupurı gugureapurı haya hoafıyuhı yahuya, “Ro sıhamumbo anıhondümbı-anahı hoafehapurı. Nımorehi kai napokoate kakı Godındı worı hıprıambe masıhendı ranana napo afındeımbı masıhehindı ranhambo ıgasündeamboane. ⁴⁴ Nındou napo afındeımbı ranai ana ahei adükarı mbegorındürı, ıga akıdou mafoarındı. ıga nımorehi kai napokoate ranai ana ahandı sesı pemıboyoweımbı-mayo ranıyo munıu masıhendı,” mehu.

13

Sıas ai Godındı worı bıreboemboe mehu

¹ Sıas ai Godındı worı hınıııre tüküfyuane ahandı süngururü-rundeımbı mamı ai hoafıyuhı yahuya, “Nındou Yamundo-randeımbı, worı aboedı safı asu nımoei adükarı ra hoeıro,” mehundo. ² Sıas ai sımborı hoafıyuhı yahuya, “Se worı afındı ndanahambo hoeıarowandı. ııprı nımoei mamı amboanı ıgoründıwamı nanıo, ıga hıfıtıreboai pındımbı,” mehu.

*Sisas ai tiŋriifo afindi tükündifemboe mehu
(Matyu 24:3-14; Ruk 21:7-19)*

³⁻⁴ Sisas ai Orif hifi wafuambe nimarü himboyuane, Godindi wori ai anguni goagu mafondaro. Asu Pita, Sems, Son, Andru ai yangri masifomo. Ai sifomo Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, “Hoafiyafimuni ranimoatükuni ra nüngusumboani tükümandifea? Asu nini-moatükuni boatei tükündifemboe mbisefi fifirimandihua?” mehomondamboyu. ⁵ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se hibadumbo, nga nindou mam sihamumbo wosihofori hoafindapurumbui. ⁶ Nindou afindi ranai ngomo wandi ndüri dukandundühiya, ‘Ro nindou rananahi nda,’ mbisimo houmbo nindou afindi wosihofori hoafindundürimboemo. ⁷ Asu se yifiarindimondani himborindimondühane, asu yifiari hoafi yangri angunipoedi himborindimondühane ra se yowani afindi hohoanimondimboemo. Rani-moatükuni ra tükündifemboesi, nga asu rani-moatükuni tükefeyo ranahambo awi bidifiranambo siane yahopoani. ⁸ Hifi-hifi ranai simbori yifiarindomboe. Asu adükari bogori nindouyafe nendi ranai simbori simborindimboemo. Hifi bidifiri ranifih sesi ai wanindimboe asu hifihe ranai tükündifemboe. Munguambo moatükuni ranana nimorehi ai niori wakemindimbo yaho haya asubusi boatei asemindo nahuraiane tükefeyo. ⁹ Ranisimboani animbo se hibadumbo. Ai sihamumbo mbundüpundümo houmbo kansiriyafe himboarühi papi hoafindüpurimboemo. Asu Suda-yei rotu worambe bubundüpurimboemo.

Wambo sünguna ahamundi adükari bogori asu hifandirundeimbi ahamundi himboahü niŋgomboemo. Nga refeambe animbo Aboedi Hoafi ahamumbo wataporimbondüpuri. ¹⁰ Nga bidingiranambo si ranai tüküfekoateyoambe nindou muŋguambo ranai aboedi hoafi ra himborindei hehimbo animbo. ¹¹ Sihamumbo mbundüpondümo houmbo kotambe ndowapundümo ŋgomondani se yowani nini hoafi hoafimandefi yahoeffembo yihimboyopoani. Moani rani-simboani hamindi animbo se hoafimbo ra God ai horindeapurümbui. Asu ŋgiri se sihamundihoari wataporimbondundi, nga Yifiafi Aboedi ai-animbo wataporimbondamboe. ¹² Nindou ai ahamundi amoŋgo mamı asu akohoandambo papi hoafindüpuri mbundumbo hifokoeffepurimbo hoafindiimboemo Asu afindi ai mamı yahurai randeambui. Asu nimori ai ahandı hondı afindambo moaruwaimbondeapırühi nindoumbo hoafinduanı hifkoandüpırımboemo. ¹³ Wambohünda muŋguambo nindou ai sihamumbo moaruwaimbo-ndıhipurımboyei. Nga asu didıyei moanane sei ŋginindi animboei hei ana, God ai aboedambo-ndearümbui,” mehu.

*Moaruwai hamındı moatükunı tükündıfemboe
(Matyu 24:3-14; Ruk 21:7-19)*

¹⁴ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se hoeindundanı moaruwai hamındı moatükunı sürühoeimbi fondıwamı niŋgomboe. Nindou düdi ndanı hoafi nda ritimarandı ana, ai fıfirımbıreandamboane. Rani-simboanı nindou Sudia hıfıhü animboei ai nımai fefoehi hehi hıfı wafuanambo

mbihahüsiamboane. ¹⁵ Asu nindou ai woriwaminindi akusifoendi ra ai yowaní ahandí napo fufoemindimbo worinambo keboembui. ¹⁶ Asu nindou düdi nümbürambe anüngu ranai yowaní ahandí waríhoandarí hoearí semindimbo ngumbui. ¹⁷ Ranisimboani nimorehí warandühumbanei asu n+morí kehureimbanei aiana hípoanímboembouanei. ¹⁸ Se Godimbo dídibafíndafundani animbo rani-moatükuní ranai ngisíharí afíndí tüküfeyoambe tüküfekoatembeyo-wamboane. ¹⁹ Nimboe sapo rani-simboani animbo moaruwai hamíndí tíñirífo tükündífemboe. God ai weangurühí mungu-moatükuní nafírandambe moai yahurai tíñirífo tüküfeyo, asu süngunambo amboani ngírí yahurai moatükuní tükündífeyo. ²⁰ Asu Adükari ai tíñirífo ranahambo bodífoahüfe kíkemíndíkoate mbeimbonana munquambo nindou ranai ngírí aboedamboyahíndí. Nga nindou ai wandanei yahu díboníyu híñíngímareandürí aheimbo hohoanímóndandürühí bodífoahünde kíkíndeambui. ²¹ Ranisimboani nindou mamí ai síheimbo hoafíndündürühíya, ‘Hoeiríhi, Krais ini nda,’ mbíseianíyo asu ‘Hoeiríhi, ini goagu ra,’ mbíseiani se yowaní aníhondümbófepoani. ²² Nindou bídífirí ai ngomo tikandu houmbo anímboya, ‘Ro nda Krais-anahí,’ asu ‘Ro Godíndí hoafí hoafíya ríhandeimb-anahí,’ mbísímo hou hepünífeimbí moatükuní randumboemo. Ai rarumbo-mbembonana God ai nindou díboníyundüreimbí ranaheimbo tíkai hoafíyomondürí. ²³ Ranímboane munqu-

moatükunî tükefeyo ra se hîbadîhümbo, nga munḡuambo moatükunî tüküfekoateyoambe ranahambo hoafayahapurî,” mehu.

*Süḡgunambo Nindou Hondü ai kudümbui
(Matyu 24:29-31; Ruk 21:25-28)*

²⁴ Sisas ai hoafîyuhî yahuya, “Ranî-moatükunî ranai tükündîfe hayambondoanî anîmbo, hüfîhamîndî ai nîmbîranî ndamîndîmboe asu amoamo ai ḡîrî sindu.

²⁵ Mupui ai sünambeahîndî firîbadeboai pütapîndowohü asu munḡuambo sünambeahîndî ḡînîndî moatükunî ranai fifîmîndîmboe. *Aisaia 13:10, 34:4*

²⁶ Ranîsimboanî anîmbo nindou ai hoeindîhoranî Nindou Hondü ai mburîḡgaiwamî nanḡu haya ahandî hîmboamupuimborandeimbî ḡînîndî kapeihî kudümbui.

²⁷ Ranîsimboanî anîmbo ai sünambeahîndî nendî koandîhepuranî ḡgomo nindou God ai dîbonîyundüreimbî ra hîfî ranahandî yimbuyimbu hîmboranîpoedî gugurînduwurümboemo. Ai hîfî ranühî fufundündîmo ḡgomombo sünü hîfî fondeandambe ḡgomo tükündafumboemo,” mehu.

*Se süfurî nîmîndî ranahambo fifîrîndîhindî
(Matyu 24:32-35; Ruk 21:29-33)*

²⁸ Sisas ai asükai hoafîyuhî yahuya, “Se süfurî nîmîndî fifîrîndündî. Nîmî ranai emündü fofoyo ana, se fifîründî ra ndeara hoembo akîmî tüküfembo yahomboane. ²⁹ Mamî yahu-raiane, se hoeindundanî munḡuambo moatükunî

tükefeyo ra se fifirindundi, Nindou Hondü ai ngirir amitata kudu, nga ndeara yipuri kimanianungu. ³⁰ Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri. Bidifiri nindou hifi ndanühi aniboadei ranai yifikoateyeiambe animbo ranimoatükunir ra tükündifemboe. ³¹ Hifi asu sünu ana awarindihoeboe, nga wandi hoafi ana ngirir awarindihoyoy, nga wani,” mehu.

Nindou mamir ai-amboanir moair Adükair air tüküfembo sir ra fifireandir

(Matyu 24:36-44)

³² Sisas air asükair hoafiyuhir yahuya, “Nindou mamir air-amboanir moair ranir-moatükunir tüküfemboayo sir ra fifireandir. Sünambeahindir nendir amboanir moair fifirundir asu Nimorir air-amboanir moair fifireandir, nga Afindir air-yangirani fifireamboayu. ³³ Se hibadumbo niringomo, nimboe sapo ranir-moatükunir tüküfembo ra se moair fifirundir. ³⁴ Ranana nindou mamir air ngorügoaninir hombo yahu haya, ahandir ratüpuriyomorundeimbimbo hibadündir yahu haya ratüpurir yimbureapurir mbura nindou yipurir hifandira-randeimbimbo yipurir wudipoapondo hibadandir ehu nahurairane. ³⁵ Ranimbo-animbo se hibadumbo nimandümor, ninir simboanir worir ahambürü ranair tükümandifi, ra se moair fifirundir. Air nimbambe tükümandifiyo nimbir mbusümombomandüyo, siambeahimandüyo ra se moair fifirundir. ³⁶ Asu air nimehünou tükündüfi hoeindeapurandir asu se apomboemo. ³⁷ Ndanir hoafir ro sihamumbo hoafehapurir ra, muḅguambo nindoumbo kapeih-anahir, nga se hibadihumbo nimandei,” mehu.

14

Sudayafe bogorî nindou ai nüngundîhu Sisasîmbo mbundîhurîmîndefî hîfokoamandîhurî mehomo

(Matyu 26:1-5; Ruk 22:1-2; Son 11:45-53)

¹ God ai Israerîmbo Aboedambo-mareandûra aboedî manîmboei si (Pasofa) asu bret yisîkoate sesîmbo si ra tükûfembo yimbu si manîngo. Raniyo Godîmbo sîhou-rundeimbîyomo asu ahînümbî hohoanîmo yamundurundeimbî ai Sisasîmbo kîkîhimündî hîfokoefimbo hohoanîmomemo. Raniyo ai hoafîyomondûhî yahomoya, “Sîhîrî nîni-süngundîhu Sisasîmbo wosîhoaforî hoafî ndîhurî mbunduhu kîkîhindîhurîmîndefî hoahu hîfokoamandîhurî,” mehomo. ² Ai hoafîyomondûhî yahomoya, “Sîhîrî adûkarî sîhî ana refepoanî, nga nindou ai ngînîndîndeihî sîhefî mbusûmo yifiarî botîndîhimboeyî,” mehomo.

Nîmorehî mamî ranai Sisasîndî mbîrowamî fîsînarûmbü moatükunî kamareandî

(Matyu 26:6-13; Son 12:1-8)

³ Sisas ai Betani ngoafîhü Saimon horombo mîmanîho masîmeimboyoweimbî ahandî worambe mamaru. Sisas ai nindou ranahandî worambe sesûhî nîmaruane, nîmorehî mamî ai nîmoei hîpîrambe sanda aboedî fîsînarûmbü kaki afîndî fihî semîndeimbî semîndî haya tükûmefeyo. Raniyo Sisas ai sesûhî nîmaruane ai hîpîrî ra boborehaya sanda ra ahandî mbîrowamî kamareando. ⁴ Nga asu nindou bîdîfîrî mamarûmo ranai

nginindiyomondühi simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Nimboe sanda ra yatikiri-yatikiri aranda? ⁵ Nindou ai sanda ra kakinambo mbasahümundi-mbonana 300 kak hoarinambo animbo sahümundihi kaki ra nindou napokoateyeimbimbo sahündüri,” mehomo. Ranimboemo ai nimorehi ranahambo nginindimarundi. ⁶ Nga Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimorehi ra ambe, nga nimboe se ahambo nginindarunda? Ai aboedi moatükuniyo wambo ramareandi. ⁷ Nindou napokoateyeimbi ana muᅇguambo si sebabidimbo nimandeimboyei. Se nini-simboaniyo aheimbo fehefendürimbo hohoanimoyei ra fandihendüri. Nga ro ana ngiri muᅇguambo si se-babidimbo nimboahi. ⁸ Nimorehi ndanai nini-moatükuniyo ai refembomayo raniyo ramareandi. Ai wandi fi sandanambo hundürümarandi ra yifindahani hifikefendürimbomayo ranimboyo rani boatei ramareandi. ⁹ Ro sihamumbo anihondümbonahi hoafehapuri, muᅇguambo hifi aboedi hoafi ra wataporimbondundühi nimorehi ai ramareandi ranahambo hoafindimonda ahambo hohoanimondeimboyei,” mehu.

*Sudas ai Sisasimbo boboagori nindouyomondi warihündihinimboeahi mehu
(Matyu 26:14-16; Ruk 22:3-6)*

¹⁰ Ranisimboani Sisasimbo süngururü-rundeimbi mam Sudas Iskariot ai Godimbo sihou-rundeimbi sowana Sisasimbo ahamundi warihüfimbo mahu. ¹¹ Godimbo sihou-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo hihifi-hihifiyomondühi Sudasimbo

bidiŋiri kaki segodombo hoafi memo.
Raniyo Sudas ai Sisasi mbo ahamundi
warihufimbo ninungumandithe yahuhayambo
hohoan momayu.

*Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi
babidimbo sesesimemo
(Matyu 26:14-16; Ruk 22:7-14, 21-23; Son 13:21-30)*

¹² Bret yisikoate sesimbo si ranai weangurühi
tükumefeyo. Rani simboani ra Pasofa
sipsip nimir sesimbohünda hifokoarhi
arihündi. Asu Sisasi mbo süngururü-
rundeimbi ai düduyafundowohü yahomoya,
“Se hohoan moyafani ro sesesimbo ra
sihambo nahü ngefi didiboado-mandihunda?”
mehomondamboyu. ¹³ Asu Sisas ai ahambo
süngururü-rundeimbi yimbu koarhepirühi
yahuya, “Se adükari ngoafinambo ngafani.
Ranühi nindou mamihoe hipirambe ndemündü
haya nafini düdi tükündüfimbui. Ahambo
animbo se süngundiniri. ¹⁴ Se hoeindinerani
nini-worinamboyu afarifiyu ra se wori
aharambüri ranahambo düdundafineandühi
animboya, ‘Nindou yamunde-randeimbi ai
düdufihiya, ‘Wori nahanambe Pasofa si sesi ra
sesesimandefi?’ mehuamboanehi,’ mbisafani.
¹⁵ Rananimbo adükari nimoamondi wori
nafirindümo hininngimarundi ra nafuindümbui.
Ranühi animbo se sesi ra sindindineandi,”
mehu. ¹⁶ Süngurineri-rinandeimbi ranai
hafani ngoafi ranühi hoeirineandane,
mungu-moatükuni ai hoafimayu süngure
mengoro. Raniyo ranühi sesesimbo sesi ra

sindimarineandi. ¹⁷ Ndeara nimb+hoafi-mayoamboyo Sisas ai ahandi süngururü-rundeimbi 12 ranibabidimbo mahomo. ¹⁸ Ai sesi sowasümondühi nimarimombo Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri. Nindou mam+seambeah+ndi animbo wambo hürütümbi nindou-yomondi warihündeandirimbui. Nindou ranai hapondani ro-dibombo sesi asesu,” mehu. ¹⁹ Süngururü-rundeimbi ranai ran+hoafi ra h+mbor+yomo houmbo ngusüfoambe moaruwaimarapuri. Ran+yo mamai mamaiyomondühi düdururühi yahomoya, “Awi rombayah+poani?” ran+ran+memo. ²⁰ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nindou ranana seambeah+ndani. Ai bret semündü haya rodibo hipirambe afoar+hoandi. ²¹ Anihondane Nindou Hondü ai yif+mbiyuamboane. Baiborambe hoafiyohüya, yif+ndümbui, meho süngu. Nga nindou düdi Nindou Hondü hürütümbi nindou-yomondi war+hariri ranai hipoan+imboembouani. Mam+hari hondi ai ahambo ana wakemünd+koate mbeyowamboyo.” mehu.

Sisas ai ahambo süngururü rundeimbimbo wain hoe asu bret masagapuri

(Matyu 26:26-30; Ruk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²² Sowasümondühi nimarümombo Sisas ai bret semündü hifitire Godimbo hihifirüri mbura ahambo süngururü-rundeimbimbo yibumareapuri. Asu ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sowandümo, nga nda wandi fi safane,”

mehu. ²³ Asukai wain hoe kapambe semündü Godimbo hihifirürü mbura masagapura ai munguambo masimindimo. ²⁴ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nda wandi horane God hoafi firamündü masihendi ra nginemandimbo. Wandi hori karefoendi ra munguambo nindoumbo fehefembo-hündamboane. ²⁵ Ro sishamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri, Ro ngiri asukainda wain hoe ndimindihi, nga moani nga ngambo God nginindi hifandarandi ranambe simbori wain hoe ndimindimboyahi,” mehu. ²⁶ Raniyo herü mamü herüyomondühi adükarü ngoafi ra hiningiru houmbo Orif hifi wafuanambo mahafomo.

*Sisas ai Pitamboya ai wambo daboadi
hihirindeandirimbui mehu
(Matyu 26:31-35; Ruk 22:31-34; Son 13:36-38)*

²⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Se munguambo sishamundi anihondumbofe hinindingumboemo. Nimboe sapo Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘Ro sipsip hifandirandeimbi nindou
hifokoandihina
asu sipsip ai buküründahimboyeyi,’ *Sekaraia
13:7*

meho. ²⁸ Nga yifihündi botindahe hehea roboakorü Gariri hifinambo ngümboyahi,” mehu ²⁹ Pita ai hoafiyundühi yahuya, “Munguambo nindou ai sishambo anihondumbofe hohoanimo ra hinindingumboemo. Nga roana ngiri hinindingiheanini,” mehu.

³⁰ Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Ro

sihambo anihondumboanahi hoafehanini, ndani nimbokoani kakaro ai yimbumbo hoafikoateayuambe animbo se ngimimbo hoafindafuhuya, ro moai ahambo fifirihini mbisamboyafi,” mehundo. ³¹ Nga Pita ai hoafiyuh yahuya, “Ro ngiri moai fifirihini mbisah, nga sedibo yifindamboyahi,” mehuamboemo. Asu bidifiri sungurururundeimb ai-amboani mam yahurai hoafimemo.

*Sisas ai Getsemanih Godimbo didibafimayu
(Matyu 26:36-46; Ruk 22:39-46)*

³² Ai homo Getsemani seiarihundi ranuhi tukuyafu ahambo sungurururundeimbimbo hoafiyupuruhi yahuya, “Se nduhi nimandumo, nga ro Godimbo didibafinda samboanahi,” mehupuri. ³³ Asu ai Pita, Sems, Son ahamumbo yangiri sepurimundu haya mahu. Raniyu asu Sisas ai ngusüfo pukiririhü ngusüfoambe moaruwai hohoanimomariri. ³⁴ Raniyu hoafiyupuruhi yahuya, “Wandi ngusüfoambe pukirandiruhi yifimbo yangirayahi. Nga se nduhi ndondu nimandimo hibadundi,” mehu ³⁵ Ai akidou sühüfi hu hifini amoembü amoearumbo nafi yagodohü ana, tñirifo ra gübüsmbifoareandira yahu haya didibafimefiyu. ³⁶ Ai ndare didibafihih yahuya, “Ape, wandi Ape, se yifirayafi ana wambo tñirifoembü moatükun ra raguanambo-ndowandi. Nga se yowan wandi yifiri sungufepoani, nga shafi yifiri sungundowandi,” mehu ³⁷ Ai hihirifi hu himboyuwane ahambo

süngururü-rundeimbi ranai mapomondamboyu. Ai Pitambo hoafiyundowohü yahuya, “Saimon, se apafühiyafi? Asu se awi mam+ awa amboan+ yangir+ nimarimbo ra wan+yo?” mehu. ³⁸ Asu ai hoafiyupurüh+ yahuya, “Se hibadu niñgomombo didibafindafundi, nga sihamumbo refe hoeifepurimbo tükündifeyoan+ pindimboemo. An+hondane, ngusüfo ana refembo hohoanimoayos+, nga fiane nimborayo,” mehu. ³⁹ Asukai Sisas ai hihir+fi hüfo weangurüh+ didibafimefiyu nahurai didibafimefiyu. ⁴⁰ Ai asukai hihir+fi hu himboyuwan+ ahambo süngururü-rundeimbi ai yapombo himbomarapura mapomo. Ran+yo yangir+mareapura, asu moai nin+hoafi ahambo hoafimbo fifirundi. ⁴¹ Sisas ai asukai ngim+ noufimb+ hihir+fi süni himboyuwane ahambo süngururü-rundeimbi ai apus+memo. Ran+yo hoafiyupurüh+ yahuya, “Awi se fiharu apomomboemo? Ndearambo ran+moatükun+ ranai tüküfehü Nindou Hondümb+ moaruwai hohoan+moyomondeimbi-yomondi war+hü-rüwur+imboanemo. ⁴² Hoeiru, nindou-yomondi war+hüfendir+imbo nindou-mayu ranai tüküfimboani. Nga bot+yafu houmbo ngefo,” mehu.

Sisasimbo mbumaründümo

(Matyu 26:47-56; Ruk 22:47-53; Son 18:3-12)

⁴³ Sisas ai watapor+imborandüh+ nünguane Sudas süngururü-rundeimbi 12 ambeahindi mam+ ai tüküme fiyu. Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogor+ nindouyomo asu Suda-

yafe bogorî nindouyomo ranai nindou afîndî safî ranahamumbo koamarîhoupura pisao yihîmindî asu nîmîharî fufuründümo houmbo ahînümbî hohoanîmo fifîrundeimbî babîdîmbo mahomo. ⁴⁴ Nindou sapo Sisasîmbo nindouyomond warîhüfimbomayu ranai nindou afîndî ranahamumbo dîbo hoafîyupurühi yahuya, “Nindou ro wakîkîhîndîhünanî anîmbo aiani, nga se ahambo mbundürîndîmo houmbo ndondu hîbadürî ngomo,” mehupurî. ⁴⁵ Ranîyo Sudas ai nîmehünou hu Sisasîmbo hoafîyundowohü yahuya, “Yamundo-randeimbî,” yahuhü wakîkîhîmarürî. ⁴⁶ Ranîyo nindou ranai Sisasîmbo warîyomo homo mbumaründümo. ⁴⁷ Nindou akîmî burîmemo ranambeahîndî mamî ranai ahandî pisao hüramündî haya Godîmbo sîhai-randeimbî adükarî bogorîndî ratüpurîyu randeimbîmbo harîmeindo. Ranîyo ahandî ngorü hîmbo hoearî mafoafoareando. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoafîyupurühi yahuya, “Se pisao asu nîmîharî fufuründümo houmbo wambo kîkîhemîndîrimbo masîfomo ra hûmbuhünümbî nindoumbo kîkîhimîndîmbo nahurainemo. ⁴⁹ Ro si mamamî-rîhandühi sebabîdîmbo nîmarîmbo Godîndî worambe nindou yamundîhearü marîhandî ra asu se moai wambo kîkîhîründümondîri. Nga Baiborambe hoafîmayo ra anîhondü tükümbîfeyoamboane,” mehu. ⁵⁰ Ranîyo ahambo süngururü-rundeimbî ranai hînîngîrûwurî houmbo pomefoundî. ⁵¹⁻⁵² Nindou hoarîfî mamî ai kîfohi hoearî yangîrî güde haya Sisasîmbo süngumarürî hüfu. Asu ahambo kîkîhîründümondane hoearî yangîrî kîkîhîmaründümonda safî yangîrî

mafifoendi.

*Sisasimbo kansiri yomondi himboahü papí
hoafimaríhorí*

*(Matyu 26:57-68; Ruk 22:54-55; Son 18:13-14,
19-24)*

⁵³ Sisasimbo mburündümo mburumbo
Godimbo síhai-randeimbi adükari bogori
hondündi worambe, Godimbo síhou-
rundeimbi, bogori nindou asu ahinümbi
hohoanimo fifirundeimbi gugureafu
nimarimondani sowaründümo mahomo.

⁵⁴ Sowaründümo mahomondamboyo Pita
ai akidou angunisafi süngumarapuri hu.
Ai hu Godimbo síhou-rundeimbi-yomondi
bogori hondündi worambe kefuai prisman
babidimbo haihü mamarimo. ⁵⁵ Godimbo

sesi síhou-rundeimbi bogori asu munguambo
kansir ai ninimoaruwai moatükunirandi
Sisas ai ramareandi ra fifirifembo-hünda
kokomarundi. Ahambo hifokoefimbo-hünda
ahandi moaruwai hohoanimo fifirifembo-
hünda kokomarundi, nga ai moai ninimo-
akidou amboani moaruwai rareanda fifirundi.

⁵⁶ Nindou afindi ahambo tikaríhorí hehi papí
hoafimaríhorí, nga ahei hoafi ra yimbusümoane.

⁵⁷⁻⁵⁸ Nindou bidifiri ai Sisasimbo papí
hoafimbo yahomo houmbo ningomombo
hoafiyomondühi yahomoya, “Ro himboriyefani
ai hoafiyuhi yahuya, ‘Godindi wori nindou
ahamundi warinambo worimbomarundi ra
biriboadiheamboyahí. Asu ro ngimi si yangiri
asukai nindou warina worimbokoateyeimbi
wori ra worimbondíhamboyahí,’ mehu,”
mehomo. ⁵⁹ Nga asu ahamundi hoafi

wataporimbomarundi ranai simogodühi
 hoafikoate mamikari wataporimboru
 wakimarundi. ⁶⁰ Godimbo sihai-randeimbi
 adukari bogori ai kansriyomondi himboahü
 botifi nungumbo Sisasimbo düdurirühi yahuya,
 “Nimboe papi hoafarunini ranahambo simbori
 hoafikoateayafa?” mehundo. ⁶¹ Nga Sisas
 ai ahamumbo moai nini akidou amboani
 hoafiyupuri. Asukai sesi sihai-randeimbi
 ai düdurirühi yahuya, “Se God aboedani
 sei rihundeimbi ahandi nimori Kraisi-
 yafi, waniyo?” mehu. ⁶² Asu Sisas ai
 hoafiyuhiya, “Rananahi. Rananimbo se
 munguambo hoeindihoran Nindou Hondü
 ai God Nginindeimbindi warihondü warani
 nimandümbui asu sunambeahindi mburingai
 dibonde kudümbui,” mehu. ⁶³ Godimbo
 sihai-randeimbi adukari bogori ranai ahandi
 fihindi hoeari hireandühi hoafiyupurühi
 yahuya, “Ngiri nindou ngörü ai moaruwai
 ramareandi ranahambo hoafindu. ⁶⁴ Se himbori-
 yomondani ai Godimbo tirifoefe hoafimayu.
 Se hohoanimoyomondani shiri ahambo nini-
 nünungu-mandihura?” mehuamboemo. Asu
 munguambo ai hoafiyomondühi yahomya,
 “Ai moaruwai ramareandi ranimbohünda
 yifimbiyu-wamboane,” mehomo. ⁶⁵ Bidifiri ai
 nguri tifiyafundo asu hoarinambo himboari
 gabudifoaru mburumbo harimemondo. Ai
 hoafiyomondühi yahomoya, “Hoafiyafi düdi
 shambo harimayu ra,” mehomo. Raniyo
 asu prisman ai sowaründümo houmbo
 harimemondo.

Pita ai Sisasimbo ro moai fifirihini mehu

(Matyu 26:69-75; Ruk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita ai hoafi yibobofe wori ginri mbusümondühi nïmaruwane Godimbo sihai-randeimbi adükarî bogorîndî ratüpurîyo randeimbi yihoarîfi ai tüküme feyo. ⁶⁷ Ai hoeirerane Pita ai haihü mamaruwa himboarî parerî niŋgombo hoafiyohü yahoya, “Seamboanî Sisas Nasaretihündî dibombo manimbafane,” mehoamboyu. ⁶⁸ Asu Pita ai wanî yahu hoafiyuhî yahuya, “Se hoafayafi ranana ro moai fifirîheandî,” yahu haya wori yipurîkimî mahu. ⁶⁹ Asu ratüpurîyo randeimbi ranai asükai hoeirerî haya nindou akîmî manîŋgomo ranahamumbo hoafiyopurühî yahoya, “Nindou ndanai amboanî ai diborîhindani,” meho. ⁷⁰ Nga asükaiyu Pita ai didîmoyuhü wanî mehu. Akîdou hîhîniŋgîre mbura nindou manîŋgomo ranai Pitambo hoafiyomondühî yahomoya, “Anîhondü, seamboanî Garirihünd-anafi, nga se ai diborîhind-anafi,” mehomo. ⁷¹ Asu asükai ai dabarîfihî yahuya, “Se nindou wataporîmboarîhorî ranana ro moai fifirîhini,” mehu. ⁷² Ai ranî hoafi ra hoafiyu hayamboyuane, nîmehünou kakaro ai asükai hoafîmayu. Ranîyo Sisas ai Pitambo hoafiyundowohüya, “Kakaro ai yimbumbo hoafîkoate-ayuanbe anîmbo ŋgîmîmbo wamboya moai fifirîhini mbîsamboyafi,” mehu ra hohoanîmoyuhî asu Pita ai afîndî aranîmayu.

15

Pairatimbo sowana Sisasimbo sowaründümo mahifomo

(Matyu 27:1-2, 11-14; Ruk 23:1-5; Son 18:28-38)

¹ Siambe hondü Godimbo s̄hou-rundeimb̄i bogor̄i, h̄ifand̄irundeimb̄i nindou, ah̄inümb̄i hohoan̄imo f̄if̄irundeimb̄i mun̄guambo kans̄ir ai hoaf̄i mamamberu mas̄ihound̄i. Ran̄iyo asu süngunambo Sisasimbo war̄i hüputüpurundümo mburumbo Pairat sowanambo sowaründümo mahomo. ² Asu Pairat ai Sisasimbo düdurirüh̄i yahuya, “Se Suda-yei adükari bogoriyafi?” Asu Sisas ai simbor̄i hoaf̄iyuhiya, “Se sihaf̄ihoari hoafayafisi,” mehu. ³⁻⁴ Godimbo s̄hou-rundeimb̄i ai af̄ind̄i pap̄i hoaf̄imarura asu Pairat ai asükai düdurirüh̄i yahuya, “S̄ihambo af̄ind̄i pap̄i hoafarun̄ini. Asu se nimboe ak̄idou amboan̄i simbor̄i hoaf̄ikoateayafa?” mehu. ⁵ Asükai Sisas ai ak̄idou amboan̄i hoaf̄ikoatemayua Pairat ai mahepün̄fiyu.

Pairat ai Sisasimboya yifimbiyu wamboane mehu

(Matyu 25:15-26; Ruk 23:13-25; Son 18:39–19:16)

⁶ Mun̄gu himban̄i Pasofa sesesi si tüküfeyoambe Pairat ai karabusambeah̄ind̄i nindou mam̄i aboedambo hin̄inḡiriri-marand̄i. N̄imoreh̄i nindowenih̄i ranai aheihoari ndür̄i dükarihoranane hin̄inḡirerü marand̄i. ⁷ Ran̄isimboan̄i nindou mam̄i ahand̄i ndür̄i Barabas ai nindou b̄id̄ifiri sepur̄imündü haya gafman bab̄idimbo yifiariyomo nindou h̄ifokoamarunda karabusimarüpuri. ⁸ Nindou

afɪndɪ ranai gugureandühɪyo Pairatɪmbo horombo aheimbo yaremarandɪ rasungufembo dūdumehindɪ. ⁹ Asu Pairat ai dūdurerühɪ yahuya, “Se hohoanɪmoyeyani sɪheimbo sowana Suda-yei adükarɪ bogorɪ ra aboedambo koandɪhehinɪmboyo?” mehu. ¹⁰ Sapo Pairat ai ndore fifireandɪ Godɪmbo sesɪ sɪhou-rundeimbɪ ai Sisasɪmbo ŋgusũfoambe moaruwaiyomondühɪyo ahambo sowana koamarɪhawurɪ. ¹¹ Nga Godɪmbo sɪhou-rundeimbɪ ai nindou afɪndɪ ranaheimbo hohoanɪmo botɪmarundürɪ Sisasɪmbo ana yowanɪ aboedambofipoanɪ, nga Barabasɪmbo anɪmbo, yahomo houmbo. ¹² Asükai Pairat ai dūdureandürühɪ yahuya, “Se hohoanɪmoyeyani, ro nɪnɪ-nünũngu mandɪhinɪ se Suda-yei adükarɪ bogorɪ sei arɪhündɪ ranahambo-a?” mehuamboyei. ¹³ Asu ai asükai hoafɪ karɪhehindühɪ seiya, “Nɪmɪ keimbɪ karɪhendeimbɪfihɪ tɪkoemündü pefimboani,” masei. ¹⁴ Asu Pairat ai dūdureandürühɪ yahuya, “Nga asu nɪne-moaruwai ramareanda?” mehuamboyei. Asu ai puküna hoafɪ karɪhehindühɪ seiya, “Nɪmɪ keimbɪ karɪhendeimbɪ-fihɪ tɪkoemündü pefimboani,” maseiamboyu. ¹⁵ Ranɪyo nindou afɪndɪ ranai hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪmbeyeia yahu haya aheimbo sowana Barabasɪmbo koamarɪheirü. Asu amimbo hoafɪmayua Sisasɪmbo ndüfurɪ ndüfurɪrurɪ mburumbo nɪmɪ keimbɪ karɪhendeimbɪ-fihɪ tɪkoemündɪ pefimbohünda ami-yomondɪ warɪhümariri.

*Ami ai Sisasimbo tirifoefe hoafimarurí
(Matyu 27:27-31; Son 19:2-3)*

¹⁶ Ami ai Sisasimbo sowaründümo homo Rom gafmaní-yomondí adúkarí worí, Pretoriam seimaríhündí, ranambe híníngírúwuri houmbo ami bidíframbo hoafímemonda gugurímefundí. ¹⁷ Raníyomo hoearí yimíndíbadí-hounduwohüyo hamburí hoearí güdínido mburumbo tíhoarí tíhoarümbí wofínambo at nahurai nafíru mbíroambe kíkímafoarundo. ¹⁸ Raníyo ai Sisasimbo hoafíyomondühíya, “Suda-yafe adúkarí bogorí, karíhasí,” mehomo. ¹⁹ Raníyo ahambo nímíharínambo mbírowohü haríyomondo, ngurí tífíyafundo, adúkarímbo hohoanímombo rawefundí nou tíkaruhou yimíndíhona nímárimo raraomarundí. ²⁰ Ai ahambo tírifoeí hoafímbo muṅgua-moatükuní ra raru mburu asu hamburí hoearí güdímáruṅdo ra yimíndí-ründümondühí asúkai ahandí hondü ra güdímáruṅdo. Muṅgu-moatükuní raraoru mburu nímí keimbí karíhendeimbí-fihí tíkoemündí pefimbo sowaründümo mahomo.

*Sisasimbo nímí keimbí karíhendeimbí-fihí
tíkoründümo pamarúwuri*

(Matyu 27:32-44; Ruk 23:26-43; Son 19:17-27)

²¹ Sisasimbo sowaründümo houmbo heihüeyi Sairinihündí nindou mamí, ahandí ndürí Saimon, Areksander Rufus-yafandí afíndí ai adúkarí ngoafínambo masúfuwa hoeimaríhori. Raníyo ami ai sowaründümo houmbo hoafímemonda Sisasíndí nímí keimbí karíhendeimbí ra masemündu. ²² Raníyo

Sisasimbo sowaründümo homo Gorgota sei arihündi ranihü tükümehindi. Gorgota ranahandi nımindi ra mbirihapiri-ane. ²³ Ranühıyo ami ai Sisasimbo wain hoeambe hühütimbü marasen fanduyamundu mburu masabudo, nga ai moai sümündu. ²⁴ Raniyo ami ai ahambo nımı keimbi karıhendeimb-fihı parüwuri mburumbo ahandımayo hoearınapo ra yimbuemındımbı yahomo hou satu piraimemo. ²⁵ Sapo Sisasimbo nımı keimbi karıhendeimb-fihı pamarüwuri ra siambeahi hüfıhamındı kehuri süfuambeyo. ²⁶ Ahambo papı hoafı sürü paru mburu ranai yare hoafıyowohü yahoya, “SUDAYAFE ADÜKARI BOGORI,” meho. ²⁷⁻²⁸ Asu Sisasındı fikımı nındou yimbu yifarıyafanı hühühünıyafanı rınandeimbı ahafanımbı amboanı tikorüpındümo pamarupırı. Ngorü Sisasasındı kadüdanı parüwuri asu ngorü warıhondanı parüwuri. ²⁹ Raniyei nındou afındı ranai ngasündıhori heiheirühündühi mbiro hirıhirıhündühi ahambo tirıfoefe hoafı hoafıyeihı “Sapo se safıya ‘Godındı worı birıfoefe hefe ngımi sıhi yangrı worımbondıhi hınıngındıheamboyahi,’ masafı. ³⁰ Hapondanı se sıhafı fimbo farıhoefı. Se nımı keimbi karıhendeimbı fıhındı foarefoa hawambo kosafı,” masei. ³¹ Asükai mamı yahurai Godımbı sıhou-rundeimbıyomo asu ahınümbı hohoanımo yamundu-rundeimbı-yomo ai-amboanı tirıfoefe hoafımaruri. Ai ahamundıhoarı raru hoafıyomondühi yahomoya, “Ai nındou amurambo aboedamboreandüri-marandı, nga

asu moai ahandi fimbo aboedamboreandi.
³² Krais Israeriyeyi adukari bogori ranai
 nimi keimbi karihendeimbi ra hiniŋgire
 haya mbikusifuendi. Rananimbo shiri
 hoeindihurühi ahambo anihondumbo-
 ndihurimboane,” mehomo. Nindou yimbu
 Sisasindi fikimi pamarupiri ai-amboani mam
 yahurai Sisasimbo tirimafoarineri.

Sisas ai yifimayu

(Matyu 27:45-56; Ruk 23:44-49; Son 19:28-30)

³³ Hüfniimbo rani hifihü nimb rani peyo
 haya ho hombo hüfhamindi wuwuriyuambe
 tükumefeyo. ³⁴ Hüfhamindi wuwuriyuambe
 Sisas ai pukuna heiyuhü yahuya, “Eri, eri, rema
 sabaktani?” mehu. Hoafi ranahandi nimiindi ra
 ndahurairane: Wand God, wand God, nimboe
 se wambo hiniŋgimarowandiri. ³⁵ Nindou
 bidifiri akimi manimboei ranai himboriyeyi hehi
 hoafiyeyi seiya, “Himboriyeyi, ai Erasamboani
 miŋgayu,” masei. ³⁶ Ahei mbusümonindi
 nindou mam ai pipiyu hu poposi moatükuni
 nahurai semündü mbura wain hoe ranambe
 foare mbura nimi harifih pare himondamündi
 haya masagado. Nga asu bodimondi ai
 hoafiyeyi seiya, “Awi hoeindihu mbundihumbo,
 Eraisa ai ahambo farihelimbo tükumandifiyu,
 wani mandiyoy?” masei. ³⁷ Asu Sisas ai asukai
 pukuna heiyu mbura yifimayu. ³⁸ Refihiyu
 asu Godindi worambe hoeari kümärundi ranai
 nimoamo ngahi peyo haya bure hanimbo gebü
 hifini türeandühi yimbumbore bumareandi.
³⁹ Asu ami-yomondi bogori Sisasindi fikimi
 manüngu ranai ai yifimayu ra hoeireanda mayoa

hoafi-yuhi yahuya, “Anihondane, nindou nda Godindi n̄mor-ani,” mehu. ⁴⁰ N̄morehi bidifiri ai akidou anguni safi n̄boadei himboapomayi. Ahei mbusūmo ra Maria Makdarahündiyo, Maria, Sems Sosep-yafandi hondiyō asu Saromeyo. ⁴¹ Sapō Sisas ai Garirih̄i n̄ngũambe n̄morehi ran̄yeyi Sisasimbo s̄ngur̄hor̄uh̄i far̄hehor̄i mar̄hündi. Asu amur̄i bidifiri n̄morehi Sisas bab̄idimbo Serusarem̄nambo mahei ai-amboani ran̄uh̄i man̄imboei.

*Sisasindi yifi n̄moko honguambe mas̄hehor̄i
(Matyu 27:57-61; Ruk 23:50-56; Son 19:38-42)*

⁴²⁻⁴³ Sosep Arimateahündi ai kans̄riyu haya muṅguambo nindou ai aiana aboedani sei hehi ah̄in̄r̄ih̄ori h̄undeimbiyu. Ai-amboani God ṅḡn̄indi h̄ifandarandi ranahambo himboyu-marandi. Sūmbo moani ṅgoafimbo n̄marimboane yaho yimuṅgur̄feambe Sosep ai yih̄imbokoate hu Pairat̄indi himboah̄u n̄ngumbo Sisasindi fin̄moko semündũmbo d̄ūdumefiyu. ⁴⁴ Pairat ai Sisas yifimayu hoafi ra himbor̄iyu haya hep̄un̄imefiyu. Ran̄iyō ami-yomondi bogor̄imbo mborai mehuamboya mahua Sisas ai yifimbaiyu waniyo yahu haya d̄ūdumariri. ⁴⁵ Ami-yomondi bogor̄i ranai hoafimayua himbor̄iyu haya Pairat ai Sosepimboya yifi n̄moko ra ndoar̄indifi, mehundo. ⁴⁶ Sosep ai hu kifoh̄i hoear̄i mam̄i pem̄iyu mbura Sisasindi yifin̄moko foar̄ümündi hoearambe pariri ṅgamondifoariri mbura ser̄ümündi hu honguambe mas̄heiri. Hongu ra n̄moei n̄mar̄weimb̄indambo nindou h̄uti wowondim̄arundiyō. Ran̄iyō Sosep ai n̄moei

adükariŋ ngorü gügüra hu honġu nafitambe ra güre pare hiniŋgimareandi. ⁴⁷ Raniyo Maria Makdarahündiyo asu Maria Sosepindi hondiyoy ai Sisasimbo masihawuri ra nimbafehimboapomayafe.

16

Sisas ai yifihündi botimefiyu

(Matyu 28:1-8; Ruk 24:1-12; Son 20:1-10)

¹ Moaniŋ ngoafimbo nimarimbo si ranai munġuyowane, Maria Makdarahündiyo, Maria Semsindi hondiyoy asu Sarome ai Sisasindi yifinimoko popoaimbo sei hehi bidifiri aboedi fisinjarümbü moatükuni pemimayei. ²⁻³ Raniyo Sande siambehondü nafimbo hüsihü ai aheihoari simbori hoafiyehi seiya, “Di dai sihefimbo fandihemuni hayambo honġu nafitambehündi nimoei ra ndemündü yihirimandea?” masei. ⁴ Nimoei ranai afindi hamindiyo, ŋga ai hei himboyeiane nimoei ra yihirimarundi. ⁵ Ai honġu ranambe kefoehi hei himboyeiane, nindou hoarifi mam hoandari hoeari kifohi güde haya warihondü warani mamaruwa hepünimehindi. ⁶ Nindou ranai hoafiyundürühi yahuya, “Se yowani hepünifepoani. Ro fifirihambo-anahi, seana Sisas Nasaretihöndi nimi keimbi karihendeimb-fih pamarihori ranahamboane kokoarihori. Aiana asükai yangiri botimefiyu! Aiana moai ndanühi yanguru. Ahambo masihewori fondi ra hoeirih. ⁷ Ŋga se ŋgei ahambo süngururü-rundeimbi asu Pitambo amboani hoafindei. Sisas aiana sihamumbo Garirinambo horombofi haya mahu.

Horombo hoafi mayu süngu Garirihü animbo hoeindiwurimboemo,” mehu. ⁸ Nimorehi ranai honguambeahindi tüküyahi hehi mafefohindi. Ngusüfoambe hepünahi hihamindariyei hehi yihimboyeihwambo moai nindou mamimbo amboani mam hoafi amboani hoafiyei.

*Maria Makdarahündi ai Sisasimbo hoeimareri
(Matyu 28:9-10; Son 20:11-18)*

⁹ Sisas ai Sande siambeahihondü botifi-hayamboyu Maria horombo Sisas ai moaruwai nendi ⁷ hefoareandeimbi ahambo-so boatei tüküme fiyu. ¹⁰⁻¹¹ Nindou horombo Sisas babidimbo hoahoangomo marundi ranai afindi hohoanimoyomondühi araniyomondühi nimarimondane, Maria ai ho hoafiyopurühi yahoya, “Sisas ai yangiri manünguwa ro hoeimarhini,” meho. Ai hoafi ra himboriyomosi, nga moai anihondumbo-rundi.

*Süngurineri rihandeimbi yimbu ai Sisasimbo
nafini hoeimarineri
(Ruk 24:13-35)*

¹² Asukai süngunambo ahambo süngurineri rihandeimbi ai nafisüngu hafandane, Sisas ai ngorüpoanimbo fiyu haya hu ahafanimbo-so tüküme fiyu. ¹³ Asu ai hafani süngururü-rundeimbi bodimondambo rani hoafi ra wataporimbomarinandi. Nga ai moai ahafandi hoafi ra anihondumbo-rundi.

*Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbiimbo-so
tüküme fiyu
(Matyu 28:16-20; Ruk 24:36-49; Son 20:19-23;
Ratüpurü 1:6-8)*

wataporimbomarundi. Asu Adükari ai ai-
babidimbo nüngumbo ahamundi hoafi ra
ngineminidimbo-hünda hepünifeimbi moatükun
yare-marandi.

Godꞏndꞏ Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3